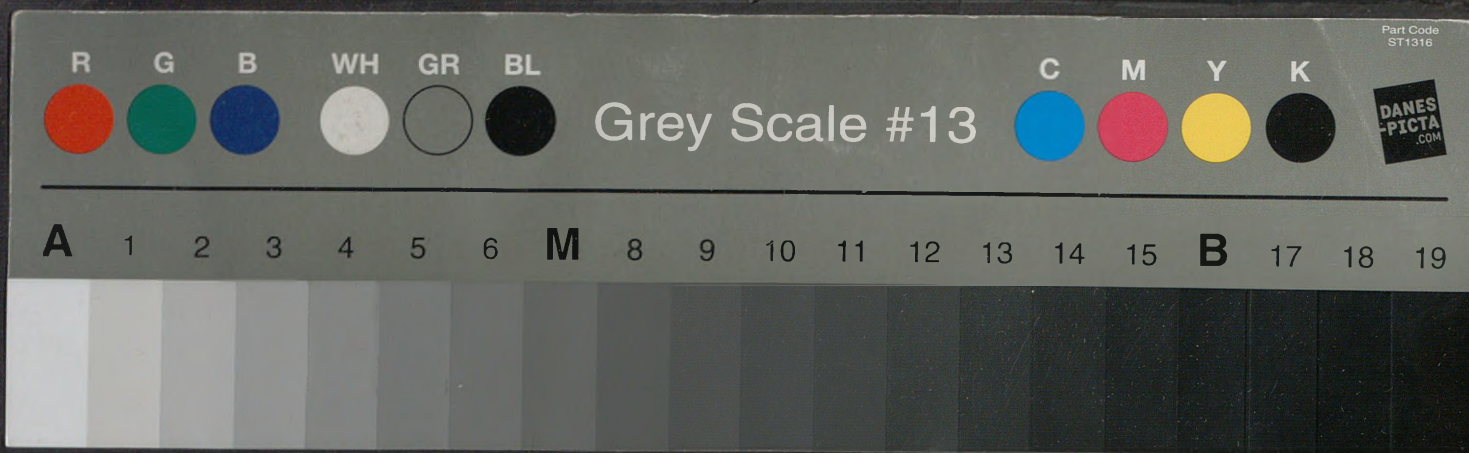

OSRODEK SZKOLENIA OFICERÓW REZERWY

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOLENIA
AKADEMII SZKOLI GENERAŁÓW
Gen. Jan. K. Swierczowski
28868

Egz. Nr 299

TAKTYKA

ZASADY ORGANIZACJI MARSZU W PRZEWIDYWANIU
BOJU SPOTKANIOWEGO PRZEZ PODODDZIAŁY
I ODDZIAŁY ZMECHANIZOWANE I CZOŁGÓW

28868

WARSZAWA - REMBERTÓW

1965

Egz. Nr 299

TAKTYKA

**ZASADY ORGANIZACJI MARSZU W PRZEWIDYWANIU
BOJU SPOTKANIOWEGO PRZEZ PODODDZIAŁY
I ODDZIAŁY ZMECHANIZOWANE I CZOŁGÓW**

28868

WARSZAWA - REMBERTÓW

1965

OSRODEK SZKOLENIA OFICERÓW REZERWY

"ZATWIERDZAM"
ZCA KOMENDANTA
OSRODKA SZKOLENIA OFICERÓW REZERWY
d/s szkolenia

plk Józef BATKIEWICZ

Dnia "...".1965 r.

Egz.Nr.....299

Inelias 12357

Rok szkolny 1965.

dla wykładowców
i słuchaczy.

T A K T Y K A

ZASADY ORGANIZACJI MARSZU W PRZEWIDYWANIU BOJU

SPOTKANIOWEGO PRZEZ PODODZIAŁY I ODDZIAŁY

ZMECHANIZOWANE I CZOLGÓW

SPRAWDZIŁ:
KIEROWNIK CYKLU TAKTYKI

ppłk dypl. St. PIKUŁA

WARSZAWA - REMBERTÓW

1965 r.

WYKAZ ZAŁĄCZNIKÓW

Nr załącznika	Treść załącznika	Ilość egz.	Uwagi
1	Wariant ugrupowania marszowego bpzmot jako awangardy pułku zmechanizowanego.	300	
2	Wariant ugrupowania marszowego pułku zmechanizowanego.	300	
3	Wariant ugrupowania marszowego bpzmot w siłach głównych pułku.	300	
4	Wariant ugrupowania marszowego pcz.	300	

PLAN WYKŁADU

=====

- Temat:** "Zasady organizacji marszu w przewidywaniu boju spotkaniowego przez pododdziały i oddziały zmechanizowane i czołgów.
- Cel:** Zapoznać słuchaczy z zasadami organizacji marszu w przewidywaniu boju spotkaniowego przez pododdziały i oddziały zmechanizowane i czołgów.

Zagadnienia szkoleniowe:

- I. Organizacja i prowadzenie marszu na szczeblu pododdziałów i oddziałów zmechanizowanych i czołgów.
1. Ogólne zasady wykonywania marszów.
 - A. Cel marszu i warunki w jakich marsze mogą być organizowane i prowadzone;
 - B. Rodzaje marszów;
 - C. Odpoczynki;
 - D. Wykonywanie marszów w warunkach szczególnych.
 2. Zasady organizacji regulacji ruchu.
 - A. Zasady ogólne organizacji regulacji ruchu;
 - B. Obowiązki sztabu;
 - C. Regulacja ruchu w marszu i w rejonach ześrodkowania;
 - D. Zasady ruchu na drogach.
 3. Miejsce i zadania pododdziałów i oddziałów zmechanizowanych i czołgów w marszu.
 4. Ugrupowanie marszowe pododdziałów i oddziałów oraz zasady wzmocnienia i użycia rodzajów wojsk.
 5. Praca dowódcy i sztabu w zakresie organizacji marszu.
 - A. Wypracowanie decyzji;
 - B. Doprowadzenie decyzji do wykonawców

6. Zabezpieczenie bojowe marszu.

7. Prowadzenie marszu.

II. Bój spotkaniowy na szczeblu pododdziałów i oddziałów
zmechanizowanych i czołgów.

1. Istota i cechy charakterystyczne boju spotkaniowego.

2. Miejsce i zadania pododdziałów i oddziałów w boju
spotkaniowym.

3. Ugrupowanie bojowe pododdziałów i oddziałów w boju
spotkaniowym.

4. Praca dowódcy i sztabu pododdziałów i oddziałów
w zakresie dowodzenia w boju spotkaniowym.

5. Prowadzenie boju spotkaniowego.

III. Wnioski końcowe.

I. ORGANIZACJA I PROWADZENIE MARSZU NA SZCZEBŁU PODODDZIAŁÓW

I ODDZIAŁÓW ZMECHANIZOWANYCH I CZOLGÓW.

1. Ogólne zasady wykonywania marszów:

A. Cel marszu i warunki w jakich marsze mogą być organizowane i prowadzone.

Manewrowy charakter współczesnego pola walki, wysokie tempo działań bojowych, prowadzonych w warunkach ciągłego zagrożenia bronią masowego rażenia, przy szybko zmieniających się sytuacjach, wymagają przesuwania wojsk na znaczne odległości w ograniczonym czasie.

Przesunięcia te mogą być wykonywane transportem kolejowym, lotniczym, rzeczny /morskim/ lub marszem na etatowych, względnie przydzielonych środkach transportowych, a niekiedy marszem pieszym.

Przesunięcia wojsk mogą być również dokonywane sposobem kombinowanym. To znaczy część odległości pokonują transportem kolejowym lub rzeczny, a część transportem kołowym na etatowych środkach transportowych.

Celem marszu jest doprowadzenie wojsk do wyznaczonego rejonu, w określonym czasie, przy zachowaniu pełnej gotowości bojowej, w ugrupowaniu zapewniającym jak najlepsze wykonanie postawionego zadania.

Marsze najczęściej będą wykonywane w celu:

- koncentracji sił i środków;
- dla przesunięcia drugich rzutów i odwodów w celu wprowadzenia ich do walki;
- zniszczenia wysadzonych na tyłach wojsk własnych, desantów powietrznych /morskich/ nieprzyjaciela;
- dokonania przegrupowania sił z jednego kierunku operacyjnego na drugi;

- podciągania sił dla wykonania kontrataków i przeciwuderzeń;
- w działaniach odwrotowych, dla oderwania się od nieprzyjaciela i zajęcia nowej rubieży obronnej.

Niezależnie od celu, marsze mogą być wykonywane w różnych warunkach terenowych i atmosferycznych tak w dzień jak i w nocy.

Organizując marsz szczególnie w pasie przyfrontowym należy dążyć do wykonania go w nocy lub w warunkach ograniczonej widoczności /mgła, śnieżyca/, co z jednej strony umożliwi skryte podejście wojsk i uzyskanie zaskoczenia, a z drugiej strony zmniejszy możliwości niszczenia maszerujących kolumn bronią konwencjonalną, jak i środkami masowego rażenia.

Ażeby pododdziały /oddziały/ wyszły na czas z rejonu rozmieszczenia na wyznaczone marszrutę, oraz w celu kontroli ich wymarszu wyznacza się punkt /linię/wyjściową i punkty /linię/ wyrównania.

Dla batalionu /pułku/ wykonującego marsz po jednej marszrutę wyznacza się punkt wyjściowy i punkty /linię/ wyrównania. Dla batalionu /pułku/ maszerującego po dwóch marszroutach wyznacza się linię wyjściową i linię wyrównania.

Odległość punktu /linii/wyjściowego od rejonu rozmieszczenia wojsk winna zapewnić wyciągnięcie kolumny marszowej batalionu /pułku/ i z zasady powinna wynosić:

- dla batalionu /pułku/ wykonującego marsz pieszo 2-5 km od rejonu rozmieszczenia;
- dla batalionu /pułku/ wykonującego marsz na środkach transportowych około 8-10 km od rejonu rozmieszczenia.

Początek marszu określa się przekroczeniem przez czoło sił głównych punktu /linii/wyjściowego. Regulowanie tempa marszu odbywa się na punktach /liniach/ wyrównania. Służą one równocześnie do kontroli tempa marszu oraz zapewniają jednoczesne wyjście maszerujących kolumn na nakazaną rubież ważną pod względem taktycznym.

Pierwszą linią wyrównania jest punkt /linia/ wyjściowy. Odległość między punktami /liniami/ wyrównania na trasie marszu batalionu /pułku/ nie powinna przekraczać 2-3 godzin marszu. Należy dążyć do tego, by linie wyrównania mogły być dogodnymi rubieżami rozwinięcia pododdziałów do walki i dlatego nie należy do tego celu wybierać cieśnin lub rubieży rzek.

B. Rodzaje marszów.

Zależnie od zadania i sytuacji marsze mogą być wykonywane do frontu, wzdłuż frontu oraz od frontu do tyłu.

Marsz defrontowy /z tyłu do frontu/ - polega na zbliżaniu się wojsk do nieprzyjaciela znajdującego się w obronie, nacierającego, lub maszerującego naprzeciw naszym wojskom.

Marsz boczny wykonywany wzdłuż frontu/ - wykonuje się, jeżeli zachodzi konieczność przegrupowania sił z jednego kierunku operacyjnego, na inny.

Marsz odfrontowy /od frontu do tyłu/ - może być wykonywany w działaniach odwrotowych i polega na tym aby po oderwaniu się od nacierającego nieprzyjaciela, bez styczności z nim osiągnąć nakazany rejon, lub rubież obronną.

Szybkość marszu wojsk i czas trwania w ciągu doby zależy od:

- otrzymanego zadania;
- zaprawy marszowej wojsk;
- wyszkolenia kierowców mechanicznych;
- stanu dróg;
- stanu technicznego pojazdów;
- pogody, pory roku i doby.

Średnią szybkość marszu oddziałów i pododdziałów na samochodach /wozach bojowych/, artylerii o ciągu mechanicznym a także czasokres trwania marszu w ciągu doby ustala dowódca organizujący marsz, który winien dążyć do uzyskania ekonomicznej najwyższej średniej szybkości marszu dla danej kategorii sprzętu.

Średnia prędkość kolumny pojazdów gąsienicowych jest w zasadzie mniejsza od średniej prędkości kolumny pojazdów kołowych. Dotyczy to szczególnie marszu na większe odległości. W marszu na małe odległości / do 2-3 godzin marszu/ prędkość kolumn pojazdów gąsienicowych może być przyjmowana równa prędkości ruchu kolumn pojazdów kołowych.

W wypadku ruchu kolumn składających się z pojazdów kołowych i gąsienicowych należy przyjmować prędkość obowiązującą dla kolumn pojazdów gąsienicowych.

Średnia szybkość marszu może wynosić:

Wyszczególnienie	Po drogach		
	w dzień	w nocy	długość marszu w km w ciągu doby.
Piechota zmotoryzowana, czołgi i artyleria.	20-30 km/godz.	15-20 km/g.	200-250
Kolumny samochodowe	30-40 km/g.	25-30 km/g.	
Pieszo	4-5 km/g.	4-5 km/g.	25-30
Na nartach	5 km/g. i więcej	5 km/g.	35-40

C. Odpooczynki:

W celu zachowania zdolności fizycznej wojsk, sprawdzenia stanu technicznego pojazdów i usunięcia uszkodzeń wyznacza się:

- odpoczynki krótkie;
- odpoczynki długie;
- odpoczynki dzienne /nocne/;
- ~~dotowy~~

Odpooczynki organizuje się:

a/ Dla wojsk wykonujących marsz pieszo:

Pierwszy odpozynek 10` wyznacza się po pierwszych 30` marszu.

- krótkie odpozynki - 10` po każdym 50` marszu;
- długie odpozynki - 2-4 godz. na początku drugiej połowy marszu.

b/ Dla jednostek zmechanizowanych i czołgów:

Pierwszy krótki odpozynek 20-30` po 2-3 godzinach marszu,

w celu dokonania przeglądu wozów bojowych i samochodów, następnie 20-30` po każdym 2-3 godzinach marszu.

W czasie krótkich odpozynków ugrupowanie marszowe kolumny nie zmienia się.

Pojazdy mechaniczne zjeżdżają w miarę możliwości na prawy skraj drogi, zmniejszają odległości i zatrzymują się, jednak nie bliżej jak 10 m jeden od drugiego. Żołnierze na rozkaz dowódcy schodzą na prawą stronę drogi.

Długi odpozynek 2-4 godz. w drugiej połowie marszu wyznacza się w celu:

- wypoczęcia wojsk i uporządkowania kolumny;
- sprawdzenia stanu technicznego pojazdów;
- spożycia posiłków przez stan osobowy;
- uzupełnienia materiałów pędnych i smarów.

Odpozynki dzienne /nocne/ wyznacza się, po marszu dziennym /nocnym/.

Na odpozynek dzienny /nocny/ oddziały zajmują wyznaczone rejony.

Dobowe odpozynki wyznacza się dla wszystkich rodzajów wojsk po 3-4 dobach marszu.

Krótkich odpozynków dziennych /nocnych/ nie wyznacza się:

w bezpośredniej bliskości rubieży prawdopodobnego starcia z nieprzyjacielem, przed i w większych miejscowościach, przed rubieżami wodnymi oraz w masywach leśnych o ograniczonej ilości dróg wyjazdowych.

Długie odpoczynki dzienne /nocne/ oraz dobowe urządza się w rejonach posiadających sprzyjające warunki do ukrycia, maskowania wojsk i sprzętu oraz posiadających naturalne źródła wody.

Należy unikać rozmieszczenia wojsk w osiedlach.

Podczas silnych mrozów, odpoczynków długich nie wyznacza się, a odpoczynki krótkie przy marszu motorowym wyznacza się co 1-1,5 godziny marszu, w czasie których stan osobowy wyladowuje się z ^samochodów, celem rozgrzania się ruchem.

Podczas marszu w okresie roztopów, długie odpoczynki wyznacza się w miejscach umożliwiających ogrzanie się ludzi, oraz wysuszenie umundurowania i oporządzenia.

W czasie marszu w górach, pododdziałom maszerującym pieszo po stromych stokach oprócz odpoczynków krótkich, wyznacza się 3 minutowe przerwy po każdym 15-20` marszu. Odpoczynki długie wyznacza się przy źródłach wody u podnóża wzgórz.

Podczas odpoczynków pododdziały winny być w ciągłej gotowości do odparcia powietrznego i naziemnego napadu npla.

D. Wykonywanie marszu w warunkach szczególnych.

Marsz może być wykonywany bez względu na porę dnia i nocy, warunki atmosferyczne i w różnym terenie.

Dla zabezpieczenia warunków marszu w nocy należy:

- w ciągu dnia rozpoznać marszruty i zorganizować służbę porządkowo-ochronną;
- przygotować środki do naprawy dróg, mostów i przepraw;
- przygotować przewodników /szczególnie do marszu w terenie zalesionym/ oraz oznaczyć pojazdy dobrze widocznymi znakami w ciemnościach. /znaki fosforyzujące/;
- przed marszem zapewnić pododdziałom, a zwłaszcza kierowcom - mechanikom dostateczną ilość odpoczynku.

W czasie nocnego marszu zaostrza się dyscyplinę maskowania dźwiękowego i świetlnego, drogi oznacza się dobrze widocznymi wskaźnikami. Czołgi i inne pojazdy mechaniczne posuwają się z zaciemnionymi reflektorami lub wykorzystują środki noktowizyjne. Odległość działania ubezpieczenia marszowego zmniejsza się, a ubezpieczenie bezpośrednie wzmacnia się.

Marsz nocny należy kończyć z takim wyliczeniem aby pododdziały maszerujące w ogonie kolumny przed nastaniem świtu mogły wejść w wyznaczone rejony zatrzymania. W wypadku przechodzenia z marszu nocnego w dzienny, przed nastaniem świtu należy podać specjalny sygnał celem przyjęcia odległości obowiązujących w marszu dziennym.

W czasie marszu w zimie - szczególną uwagę należy zwrócić na przygotowanie sprzętu technicznego, dróg oraz zabezpieczenie ludzi przed odmrożeniami.

Szybkość marszu w zimie będzie mniejsza i zwiększać należy odległości między pojazdami szczególnie na śliskich nawierzchniach. Samochody służące do przewożenia ludzi wyposaża się w przykrycie z brezentu, a podłogę skrzyń ładownych wyściela się słomą, sianem, mchem leśnym, lub suchymi liśćmi. Przy przemarszach podczas silnych mrozów i wiatrów na odkrytych samochodach, stan osobowy za wyjątkiem obserwatorów, powinien siedzieć plecami do kierunku jazdy, a dla ochrony przed wiatrem wykorzystuje się płaszczyz namioty.

W czasie marszu na nartach pododdziały czołowe zmienia się co godzinę, a w marszu pieszym po drogach zasypanych śniegiem co 20-30 minut marszu.

Podczas marszów w czasie roztopów szczególną uwagę należy zwrócić na pełne rozpoznanie marszrut, oraz zabezpieczenie środków transportowych w materiały i sprzęt do pokonywania trudnych odcinków drożni i pomocy technicznej dla pojazdów, które ugrzęzły.

Przy organizacji marszu w terenie lesisto-bagnistym szczególną uwagę należy zwrócić na:

- zwiększenie ilości pododdziałów rozpoznawczych, oraz organizowanie ubezpieczeń okrężnych dla każdej kolumny;
- dokładne regulowanie ruchu, oraz wystawienie stałych ubezpieczeń na drogach prowadzących ze skrzydeł w kierunku głównych marszrut;
- wyposażenie pododdziałów w środki do pokonywania terenu podmokłego.

Przy marszu w lesie odległości pomiędzy pododdziałami zmniejsza się, a elementy ubezpieczenia marszowego wysyła się na mniejsze odległości. Na drogach, przesiekach i ścieżkach leśnych wystawia się dobrze widoczne drogowskazy z oznaczeniem na nich kierunków i odległości.

W celu zabezpieczenia ruchu środków transportowych po drogach leśnych i przesiekach urządza się mijanki.

W lesie, bez dróg marsz wykonuje się wg azymutu.
Linie /punkty/ wyrównania wyznaczają się częściej.

Marsz w górach organizuje się z uwzględnieniem profilu marszrut.

W terenie o wzniesieniu większym niż 10^0 przy marszu pieszym należy zwiększyć czas marszu o jedną godzinę na każde 300 m wzrostu wysokości.

Przy stromych stokach wzgórz odległości między pojazdami zwiększa się do 100 m oraz stosuje się dodatkowe środki hamowania pojazdów kołowych.

Przy marszu na trudno dostępnych odcinkach dróg pododdziały czołgów i artylerii prowadzi się samodzielnie kolumnami.

Na przełęczach i wąskich drogach górskich ruch odbywa się w jednym kierunku, kolumny samochodowe przepuszcza się kolejno.

Oddziały zabezpieczenia ruchu wysyła się z reguły na każdą marszrutę. Pododdziały wykonujące marsz w górach wyposaża się w środki i urządzenia do pokonywania rzek i strumieni górskich.

Na odcinkach, które nie pozwalają na wysłanie ubezpieczeń bocznych, wystawia się ubezpieczenia stałe.

2. Zasady organizacji regulacji ruchu.

A. Zasady ogólne organizacji regulacji ruchu.

Regulacja ruchu jest ważnym przedsięwzięciem zapewniającym zorganizowane i szybkie przesuwanie wojsk i transportu samochodowego po określonych drogach. Regulowanie ruchu wojsk jest niezbędnym zarówno w rejonach działań bojowych wojsk na ich tyłach, a także w czasie podejścia pododdziałów i oddziałów na rubieżę rozwijania w celu prowadzenia działań bojowych.

Regulacja ruchu obejmuje:

- określanie wojskom kierunku ruchu;
- utrzymywanie ustalonego porządku;
- kontrolę przestrzegania przez wojska zasad ruchu na drogach i drogach na przełaj, w przejściach przez rejony skażone i zapory minowe;
- kontrolę przestrzegania przez wojska zasad maskowania i bezpieczeństwa ruchu.

Do zorganizowania regulacji wyznacza się niezbędne siły i środki, pozwalające na oznaczenie niezbędnymi wskaźnikami i znakami drogowymi dróg przemarszu wojsk. Celem sprawnej regulacji ruchu organizuje się łączność pomiędzy komendantem drogi /odcinka drogi/, posterunkami regulacji ruchu i sztabem organizującym regulację ruchu.

Pomyślne wykonanie zadań regulacji ruchu osiąga się przez:

- uprzednie rozpoznanie drogi;
- prawidłowe i na czas zorganizowanie regulacji ruchu oraz dokładne pełnienie służby w zakresie regulacji ruchu;
- ściśle przestrzeganie porządku ruchu i stosowanie się do wymagań osób funkcyjnych regulacji ruchu;
- terminowe zabezpieczenie pododdziałów wyznaczonych do regulacji ruchu.

Celem rozpoznania dróg przemarszu, wysyła się odpowiednie grupy tylko wtedy, kiedy jest na to czas. Jeżeli zaś czas jest ograniczony, rozpoznanie przeprowadza się stopniowo, w miarę przesuwania się wojsk, a wszystkie niezbędne dane do organizacji regulacji ruchu określa się na podstawie mapy.

Podczas prowadzenia rozpoznania drogi określa się miejsca najbardziej trudne i niebezpieczne dla ruchu, ustala się miejsca posterunków regulacji ruchu, wskaźników i znaków drogowych, a w związku z tym, przewiduje się zakres prac i materiały potrzebne do oznaczenia drogi oraz środki do holowania kołowych pojazdów mechanicznych na trudno dostępnych odcinkach.

Miejsca przewidziane na posterunki regulacji ruchu oznacza się na mapie znakami umówionymi, obok których wpisuje się kolejny numer i skład posterunku.

Grupę wyznaczoną do prowadzenia rozpoznania drogi wyposaża się w radiowe środki łączności, przyrządy rozpoznania skażeń i wykrywania min, sprzęt okopowy / łopaty, topory, piły/, środki indywidualnej ochrony przed skażeniami, oraz środki lokomocji. Dla uzyskania na czasie, rozpoznanie drogi może być prowadzone ze śmigłowców.

Do regulacji ruchu używa się etatowych pododdziałów regulacji ruchu i porządkowo-ochronnych, a w razie konieczności także innych pododdziałów uprzednio przygotowanych do tego celu. Na drogach, po których maszerują wojska kilku oddziałów /pododdziałów/, regulację ruchu organizuje sztab nadrzędny. Za organizację i zabezpieczenie ruchu na drogach marszu odpowiada sztab szczebla organizującego marsz.

Na każdą drogę wyznacza się komendanta drogi i pododdziały do regulacji ruchu. Jeżeli oddział maszeruje po dwóch drogach na niedużej odległości, można wyznaczyć jednego komendanta dróg.

Sztab oddziału wyznacza komendanta drogi i wydziela pododdziały do regulacji ruchu tylko w wypadku marszu oddziału po oddzielnej drodze.

Jeżeli pododdział maszeruje po oddzielnej drodze, nie wyznacza się komendanta drogi. W tym wypadku na zarządzenie dowódcy pododdziału w niezbędnych punktach mogą być wystawiane posterunki regulacji ruchu, które zdejmuje się po przejściu danego pododdziału.

Żołnierze pododdziałów wyznaczonych do regulacji ruchu powinni dobrze znać sygnały i technikę regulacji ruchu, oraz znaki rozpoznawcze pojazdów mechanicznych kolumn, które mają maszerować po danej drodze.

Drogi o znacznej długości dzieli się na odcinki.

Na każdy odcinek drogi wyznacza się komendanta odcinka oraz niezbędne siły i środki.

Długość odcinka, zależnie od charakteru drogi, nasilenia ruchu na nim, ukształtowania terenu i od sytuacji może wynosić do 100 km i więcej. Odcinek stanowić może również duża miejscowość lub inny oddzielny obiekt /przełącz, wąwóz, ciałinę/, jeżeli ma kilka posterunków regulacji ruchu.

Regulację ruchu sprawują bezpośrednio posterunki regulacji ruchu. Wskazują one wojskom kierunek ruchu, oraz kontrolują, czy przestrzegane są zasady i ustalony porządek ruchu. Mają one prawo kontrolować dokumenty pojedynczych pojazdów mechanicznych.

W skład posterunku regulacji ruchu wchodzi: dowódca posterunku i kilku regulujących, których liczba zależy od zadania posterunku i warunków sytuacji. Pracę posterunku organizuje się na kilka zmian.

Podczas marszu pododdziałów samodzielnymi kolumnami marszowymi, oraz w marszu na małe odległości mogą być wystawiane posterunki regulacji ruchu o jednym regulującym, jeżeli pozwalają na to warunki bezpieczeństwa.

Posterunki regulacji ruchu zwykle wystawia się:

- w punktach przecinania się lub rozwidlenia dróg, przy wyjazdach i wyjazdach z miast i dużych miejscowości, na placach i skrzyżowaniach itp.;
- na trudnych do przebycia odcinkach dróg, mostach, przeprawach przez przeszkody wodne, objazdach i zjazdach z dróg;
- w miejscach długich i stromych spadów oraz wzniesień, stromych ukrytych zakrętach, w przełęczach i ciążninach oraz na obu końcach odcinków dróg o ruchu jednokierunkowym;
- na drogach w przejściach w zaporach minowych, odcinkach skażonych i rejonach wybuchów jądrowych oraz przy wejściu i wyjściu z nich;
- na podejściach do odcinka drogi ostrzeliwanej przez artylerię npla.

W celu zmniejszenia liczby posterunków regulacji ruchu zwykle stosuje się wskaźniki i znaki drogowe, które ustawia się na skrzyżowaniach i zakrętach dróg, przed spadami i wzniesieniami, przejazdach kolejowych itp.

W rejonach zapór minowych oraz wybuchów jądrowych i w rejonach skażonych trwałymi środkami trującymi ustawia się znaki ostrzegawcze i dobrze widoczne napisy "zaminowane", "skażone", "przejazd zamknięty" itp.

Do oznaczenia dróg marszu oddziałów /pododdziałów/ można stosować specjalne wskaźniki ze znakami rozpoznawczymi oddziału /pododdziału/, wskaźniki z numerami dróg oraz wskaźniki przygotowane ze środków podręcznych.

Marsz wojsk nocą w warunkach złej widoczności wymaga wzmocnienia regulacji ruchu przez zwiększenie liczby posterunków regulacji ruchu, wydzielenie pólów, ustawienie świecących wskaźników, znaków drogowych itp.

W celu zbierania wiadomości o przebiegu ruchu oraz wykonania innych zadań wysyła się patrole regulacji ruchu w sile 2-3 żołnierzy na motocyklu /samochodzie/ z etatowego pododdziału regulacji ruchu.

Patrole regulacji ruchu są zawczasu organizowane i wysyłane przez komendantów dróg /odcinków dróg/ na drogi /odcinki dróg/ przemarszu wojsk.

Łączność sztabu z komendantami dróg / odcinków dróg/, a w koniecznych wypadkach i z niektórymi ważnymi posterunkami regulacji ruchu oraz komendantów dróg /odcinków dróg/ z posterunkami regulacji ruchu zapewnia się za pomocą radiostacji oraz przewodowych i ruchomych środków łączności.

Pojazdy mechaniczne i pododdziały, które w czasie marszu odstąpiły od kolumn, są przepuszczane przez posterunki regulacji ruchu w przerwy między kolumnami marszowymi bez naruszenia ustalonego porządku ruchu.

Pojazdy mechaniczne pozostające na drogach marszu wskutek ugrzęźnięcia lub uszkodzenia, ewakuuje służba techniczno-czołgowa /techniczna/ i służba samochodowa oddziałów i związków taktycznych.

W czasie marszu wojsk przez trudne do przebycia odcinki terenu /bagna, rozlewiska rzek, przełęcze górskie/, przy przekraczaniu rzek w bród, w czasie przeprawy czołgów po dnie do dyspozycji dowódców posterunków regulacji ruchu można wydzielić ciągniki i inne pojazdy mechaniczne z wyciągarkami /dzwigami/ specjalnie przystosowane do pokonywania terenu.

Podczas przemarszu wojsk przez przełęcze górskie, wąwozy oraz podczas przeprawy przez rzeki należy wydzielić ciągniki na obie strony przeprawy /przełęczy/.

W wypadku kiedy pojazdy mechaniczne pozostają na trudnych do przebycia lub jednokierunkowych odcinkach dróg, na których brak ciągników lub innych przewidzianych w tym celu środków, komendantowi drogi /odcinka drogi, dowódcy posterunku regulacji ruchu/, udziela się prawa używania ciągników maszerujących oddziałów /pododdziałów/ do wyciągania ugrzęźniętych /uszkodzonych/ pojazdów mechanicznych.

Ciągniki użyte do zwolnienia drogi, po wykonaniu tego zadania wracają do swoich oddziałów /pododdziałów/.

Ważnym zadaniem służby regulacji ruchu w marszu wojsk w strefie przyfrontowej jest zwolnienie dróg od ludności cywilnej /uchodźców/ i jeńców wojennych. Ruch ludności cywilnej i jeńców wojennych powinien odbywać się zasadniczo po innych drogach. Regulację ruchu ludności cywilnej i jeńców wojennych organizuje się na podstawie oddzielnych wytycznych.

Komendantom dróg /odcinków dróg/ i dowódcem posterunków regulacji ruchu wydaje się specjalne zaświadczenie, zaś żołnierze służby regulacji ruchu powinni mieć na lewym rękawie ustalony znak. Pojazdy mechaniczne pododdziałów regulacji ruchu powinny mieć specjalne znaki odróżniające.

B. Obowiązki sztabu.

Za organizację regulacji ruchu w związku taktycznym /oddziały, pododdziały/ bezpośrednio odpowiada szef sztabu.

Organizując regulację ruchu sztab powinien:

- zorganizować rozpoznanie głównych i zapasowych dróg, ustalić miejsca posterunków regulacji ruchu oraz wskaźników i znaków drogowych, szczególne na mostach i innych przeprawach oraz na trudnych do do przebycia odcinkach dróg;
- wyznaczyć komendantów dróg /odcinków dróg/ i służbę regulacji ruchu na każdą drogę, postawić zadania komendantom dróg, a wojskiem wydać zarządzenie w zakresie regulacji ruchu;
- dla celów regulacji wyznaczyć niezbędne pojazdy mechaniczne o dużej zdolności pokonywania terenu oraz środki materiałowe;
- zorganizować ciągłą łączność komendantów dróg z komendantami odcinków dróg i posterunkami regulacji ruchu oraz komendantów dróg ze sztabem /stanowiskiem dowodzenia/;
- na każdą drogę przewidzieć odwód sił i środków regulacji ruchu.

Podział dróg na odcinki i określenia na nich miejsce rozstawienia posterunków regulacji ruchu początkowo dokonuje sztab na podstawie mapy, a następnie komendanci dróg /odcinków dróg/ udokładniają je w toku rozpoznania.

Podczas marszu po drodze, która przecina się z inną podobnie uczęszczaną przecinania, sztab zawczasu nawiązuje łączność z komendantem tej drogi w celu określenia porządku ruchu na niej lub jej przecięcia.

W czasie marszu po drogach obszaru kraju na tyłach wojsk własnych i przez duże miasta, sztab powinien zawczasu porozumieć się z organami regulacji ruchu Milicji Obywatelskiej i omówić z nimi wydzielenie dróg marszu dla czołgów i innych gąsienicowych wozów bojowych, zwolnienie dróg od cywilnych pojazdów mechanicznych na czas marszu wojsk i inne zagadnienia związane z marszem. Regulację ruchu na drogach obszaru kraju na tyłach wojsk własnych i w dużych miastach organizuje sztab oddziału /pododdziału/.

Jeżeli drogi marszu oddziału /pododdziału/ przecinają czynne drogi kolejowe albo rzeki żeglowne / z czynną żeglugą/, na których zachodzi konieczność budowy mostów na podporach pływających lub mostów niskowodnych, sposób przepuszczania wojsk przez te przeszkody uzgadnia się z wojskowym komendantem odcinka kolejowo-drogowego /stacji, portu, przystani/, a jeśli nie ma wojskowego komendanta - z administracją kolejową lub wodną, bądź z organami służby drogowej.

Stawiając zadania komendantowi drogi, sztab podaje:

- ogólny charakter działu npla na kierunku marszu;
- drogę marszu i odcinki na niej;
- regulację ruchu na poszczególnych odcinkach;
- orientacyjną liczbę, miejsce i skład posterunków regulacji ruchu oraz siły i środki wydzielone w tym celu;
- środki i sposób utrzymywania łączności;
- ciągniki i inne środki wydzielone na trudne do przebycia odcinki;
- środki do utrzymywania tych odcinków dróg w stanie użytkowania;
- drogi zapasowe lub objazdy na wypadek zatorów na drodze głównej;

- termin gotowości wykonania zadania regulacji ruchu i kolejność zdejmowania posterunków.

Na komendanta drogi /odcinka drogi/ wyznacza się oficera z pododdziału zapewniającego regulację ruchu lub w koniecznych wypadkach oficera sztabu.

W skomplikowanych warunkach marszu wojsk na komendantów dróg /odcinków dróg/ mogą być wyznaczeni zastępcy dowódców oddziałów /pododdziałów/.

Komendant drogi podlega szefowi sztabu i jest bezpośrednim przełożonym całego stanu osobowego wyznaczonego do regulacji ruchu na drodze.

C. Regulacja ruchu w marszu i w rejonach ześrodkowania.

W marszu regulację ruchu organizuje się na podstawie zarządzenia sztabu ~~nadrzędnego~~. Podczas organizowania regulacji ruchu wystawia się na punktach /liniach/ wyjściowych i liniach wyrównania oraz w miejscach przecinania się dróg marszu.

Sztaby oddziałów /pododdziałów/ organizują regulację ruchu na odcinkach dróg prowadzących od rejonów ześrodkowania, do miejsca wejścia /zejścia/ na drogę marszu szczebla nadrzędnego do wyznaczonych im rejonów ześrodkowania /rubieży rozwinięcia/ oraz w rejonach odpoczynków.

Regulację ruchu w marszu organizuje się zawczasu na całej długości drogi lub w toku marszu, kolejno na poszczególnych odcinkach. W razie organizowania regulacji ruchu na kolejnych odcinkach drogi, zdejmuje się posterunki regulacji z tych odcinków, przez które przeszły wszystkie kolumny marszowe oddziału /pododdziału/. Zdjęte posterunki regulacji ruchu przewozi się na pojazdach mechanicznych lub śmigłowcach do przodu na kolejny odcinek drogi.

W marszu w przewidywaniu boju spotkaniowego komendant drogi z niezbędnym pododdziałem regulacji ruchu powinien podążać za pododdziałami ubezpieczenia i w miarę ich przesuwania się rozstawiać posterunki regulacji ruchu.

W celu zorganizowanego i szybkiego rozwinięcia wojsk do walki komendant regulacji ruchu obowiązany jest zawczasu zorganizować regulację ruchu wojsk podczas wychodzenia ich z dróg marszu na prawdopodobne rubieże zetknięcia z nieprzyjacielem. Komendant drogi w zasadzie osobiście prowadzi rozpoznanie dróg wiodących w kierunku użycia głównych sił oddziału /pododdziału/.

W czasie marszu wojsk wzdłuż frontu sztab, który zarządził przegrupowanie, organizuje regulację ruchu na przecięciach dróg marszu wojsk z głównymi drogami prowadzącymi od tyłu do frontu.

Jeżeli marsz odbywa się po drodze samochodowej szczebla nadrzędnego, sztab oddziału /pododdziału/ wystawia posterunki regulacji ruchu, wskaźniki i znaki drogowe na drogach wiodących do tej drogi i przy zejściach z niej, a w razie konieczności, po uzgodnieniu z komendantem drogi samochodowej - również w poszczególnych jej punktach.

W razie zmiany kierunku w toku marszu, regulację ruchu organizuje się na nowym kierunku. W celu zapewnienia szybkiego rozstawienia posterunków regulacji ruchu mogą być użyte śmigłowce.

Aby niedopuszczyć do przeciwnego kierunku ruchu na odcinku drogi o ruchu jednokierunkowym lub na odcinku drogi o ruchu dwukierunkowym, na którym czasowo został nakazany ruch jednokierunkowy, oraz na odcinku wyznaczonym do wyprzedzania, wystawia się posterunki regulacji nie bliżej niż 100 m od miejsca wyjazdu i wjazdu na każdy z tych odcinków. Posterunki te powinny mieć ze sobą łączność wzrokową lub telefoniczną. Kolejność przepuszczania kolumn /pojazdów mechanicznych/ przez te odcinki ustala się na podstawie wytycznych dowódcy lub szefa sztabu oddziału /pododdziału/.

W rejonach ześrodkowania wojsk regulację ruchu organizuje się na dojazdach do tych rejonów i w rejonie ześrodkowania. Na punktach dowodzenia i na drogach wiodących do nich regulację ruchu organizuje komendant ochrony sztabu siłami pododdziałów regulacji ruchu.

Na drogach wjazdu /wyjazdu/ wystawia się wskaźniki kierunku ruchu, a w razie potrzeby posterunki regulacji ruchu. Pozostałe drogi wiodące do punktu dowodzenia zamyka się.

W miejscach odgałęzienia dróg wiodących do punktu dowodzenia, z głównej drogi komendant ochrony sztabu wystawia dwa posterunki regulacji ruchu: pierwszy - na rozwidleniu drogi dojazdu dla wskazywania kierunku ruchu do punktu dowodzenia, drugi - na początku drogi wyjazdu dla wskazywania kierunku ruchu z punktu dowodzenia i zakazu ruchu w przeciwnym kierunku.

Na drodze wyjazdu zamiast posterunku regulacji ruchu może być ustawiony znak zakazu wjazdu do punktu dowodzenia i wskaźnik kierunku ruchu na główną drogę. Bezpośrednio przed punktem dowodzenia komendant ochrony sztabu ustawia rogatkę oraz posterunek, który zezwala na wjazd.

D. Zasady ruchu na drogach.

Ruch wojsk i transportu samochodowego odbywa się prawą stroną jezdni. Lewa strona jezdni jest przeznaczona do ruchu w przeciwnym kierunku i do wyprzedzania. Zatrzymywanie kolumn i pojedynczych pojazdów mechanicznych na jezdni jest wzbronione. Krótkie postoje są dozwolone na poboczach drogi w razie niesprawności technicznej pojazdów mechanicznych lub w celu podciągnięcia kolumny i przeprowadzenia przeglądu technicznego pojazdów mechanicznych.

W czasie postoju ponad 30` kolumny powinny zjechać z drogi.

Wysiadanie ludzi z pojazdów mechanicznych odbywa się na komendę przełożonego. W czasie postoju kolumn wysiadanie ludzi dopuszczalne jest tylko na prawe pobocze drogi. Zajmowanie wolnych miejsc pomiędzy pojazdami mechanicznymi jest wzbronione.

W zasadzie zabrania się wyprowadzania pojazdów mechanicznych z kolumny podczas ruchu. W razie konieczności zatrzymania pojazdu mechanicznego w celu uzupełnienia materiałów pędnych i smarów, udzielania pomocy technicznej i z innych przyczyn wyprowadza się go z kolumny za zezwoleniem przełożonego, z równoczesnym zachowaniem bezpieczeństwa ruchu.

Prawo wyprzedzania i przejazdu poza kolejnością posiadają:

- pojazdy mechaniczne dowódców związków taktycznych i oddziałów;
- pojazdy mechaniczne oficerów dowództwa i sztabu organizującego regulację ruchu;
- środki łączności wykonujące specjalne zadania i ruchome środki łączności, których kierowcy posiadają przepustki;
- pojedyncze samochody z materiałami pędnymi i smarami;
- pojazdy mechaniczne osób funkcyjnych służby regulacji ruchu z odróżniającymi je znakami.

Ruch wojsk i transportu samochodowego odbywa się z prędkością zapewniającą całkowite bezpieczeństwo.

We właściwych miejscach na drodze ustawia się znaki drogowe wskazujące ograniczenie prędkości ruchu.

Wyprzedzanie jednej maszerującej kolumny przez drugą jest wzbronione. Może ono nastąpić tylko za zezwoleniem przełożonego i po zatrzymaniu maszerującej kolumny. Wyprzedzanie maszerującej kolumny przez pojedyncze pojazdy mechaniczne jest dopuszczalne tylko wówczas, gdy na dużej odległości nie ma pojazdów mechanicznych jadących w przeciwnym kierunku, lub jeśli widoczność nie budzi zastrzeżeń. Wyprzedzanie jest dozwolone jedynie z lewej strony przy zachowaniu ustalonej dla danego odcinka drogi maksymalnej prędkości.

Przewóz ludzi w skrzyniach ładunkowych samochodów ciężarowych jest dopuszczalny wtedy, gdy skrzynie nie mają siedzenia. Kiedy w skrzyni ładunkowej samochodu ciężarowego przewozi się ładunek, wówczas zezwala się przewozić jednocześnie nie więcej niż 4 ludzi z zastosowaniem niezbędnych środków bezpieczeństwa.

Holować na linie holowniczej można tylko jeden pojazd mechaniczny. Lina holowania powinna mieć 4-6 m długości. Holowany pojazd mechaniczny powinien mieć sprawne urządzenie do kierowania i hamulce, a z chwilą nastania ciemności - oświetlenie z przodu i z tyłu. Prędkość nie może przekraczać 20 km/godz. Przy kierowcy holowanego pojazdu mechanicznego powinien znajdować się kierowca..

Ruch transportu samochodowego jest wzbroniony, gdy wymiary ładunku przekraczają niżej podane normy:

- maksymalna wysokość załadowanego samochodu, licząc od powierzchni drogi - 4 m;
- maksymalna szerokość ładunku nie powinna przekraczać szerokości skrzyni ładunkowej /platformy/ samochodu ciężarowego;
- zwisanie ładunku za tylną ścianę dopuszczalne jest do 2 m, pod warunkiem, że ładunek wahając się nie będzie dotykał nawierzchni drogi.

W niektórych wypadkach mogą być przewożone ładunki przekraczające powyższe wymiary, lecz za zezwoleniem komendanta drogi samochodowej, a na drogach marszu wojsk - za zezwoleniem sztabu organizującego regulację ruchu.

Czołgi, gąsienicowe pojazdy mechaniczne i transport kenny powinny posuwać się w zasadzie oddzielną drogą. Posuwanie się ich po drodze marszu wojsk i drodze samochodowej jest dopuszczalne w wyjątkowych wypadkach i jedynie na podstawie specjalnego zezwolenia dowódcy.

Ruch kolumn i pojedynczych pojazdów mechanicznych przez przejazdy kolejowe musi się odbywać z prędkością zapewniającą bezpieczeństwo ruchu, która powinna być określona oddzielnie na każdy przejazd, zależnie od konkretnej sytuacji.

W nocy ruch pojazdów mechanicznych odbywa się w zasadzie zgodnie z ustalonym sposobem maskowania światła - z zastosowaniem urządzeń przyciemniających lub nektowizerów.

W czasie przejazdu pojazdów mechanicznych przez most na podporach pływających, szczególnie czołgów i dział pancernych należy ściśle zachowywać odległości i prędkości, ustalone przez komendanta przeprawy i oznaczone odpowiednimi wskaźnikami i znakami drogowymi. Boczne szyby w budkach kierowców powinny być opuszczone. W czołgach i ciężkich pojazdach mechanicznych nie można zmieniać biegów.

Na przeprawach po lodzie kierowcy są obowiązani przestrzegać kierunku ruchu i ustalonych odległości pomiędzy pojazdami mechanicznymi. Zabrania się zatrzymywania, skręcania i wyprzedzania na przeprawach po lodzie. Prędkość wozów kołowych i gąsienicowych pojazdów mechanicznych po lodzie jest dopuszczalna do 8 km/godz.

Podczas pokenywania brodów wozy bojowe oraz kołowe i gąsienicowe pojazdy mechaniczne powinny poruszać się wolno. Zmiana biegów jest wzbroniona.

Ruch transportu samochodowego w dużych miastach odbywa się zgodnie z obowiązującymi zasadami ruchu ulicznego.

Ruch pojazdów mechanicznych na odcinkach drogi /drogi na przełaj/ ostrzeliwanych przez artylerię npla odbywa się z reguły przy zwiększonych odległościach pomiędzy pojazdami mechanicznymi i z prędkością przyspieszoną.

3. Miejsce i zadania pododdziałów i oddziałów zmechanizowanych i czołgów w marszu.

Przemarsz wojsk nie jest celem samym w sobie, a prowadzi się go zawsze w celu wykonania ściśle określonego zadania. Stąd też miejsce i zadania pododdziałów i oddziałów wykonujących marsz uwarunkowane są ściśle od celu marszu, oraz zadania wojsk po jego wykonaniu. Manewrowy charakter współczesnego pola walki, prowadzenie działań na olbrzymich przestrzeniach, możność użycia przez przeciwnika wojsk desantowych na głębokich tyłach, oraz zagrożenie partyzantami na terenach zajętych, stwarza konieczność prowadzenia wszelkich przemarszów wojsk w przewidywaniu starcia się z przeciwnikiem.

Batalion /pułk/ może wykonywać marsz samodzielnie, lub w ramach związku taktycznego.

W ugrupowaniu wyższego szczebla batalion /pułk/ może działać jako:

- awangarda sił głównych;
- oddział boczny;
- w kolumnach sił głównych pułku, dywizji;
- jako ariergarda.

Niezależnie od powyższego batalion może działać jako:

- oddział przedni awangardy;
- oddział tylny arriergardy;
- oddział wydzielony.

Awangarda organizuje się przy marszu defrontowym dla pułku w sile wzmocnionego batalionu, a dla dywizji w sile wzmocnionego pułku.

Zadaniem batalionu /pułku/ jako awangardy jest:

- ubezpieczenie sił głównych pułku /dywizji/ przed niespodziewanym napadem i rozpoznaniem nieprzyjaciela;
- niszczenie pododdziałów nieprzyjaciela i zapewnienie ciągłości marszu sił głównych pułku /dywizji/;
- rozbicie czołowych ~~sił głównych pułku /dywizji/~~ pododdziałów nieprzyjaciela przy zetknięciu się z nim i zapewnienie siłom głównym pułku /dywizji/ dogodnych warunków rozwinięcia się i wejścia do walki;
- uprzedzenie nieprzyjaciela w zajęciu dogodnej rubieży rozwinięcia, w celu osłony rozwinięcia się sił głównych pułku /dywizji/ i zapewnienia im czasu na przyjęcie odpowiedniego ugrupowania i ^wykonania manewru.

Awangarda maszeruje od czoła sił głównych pułku, dywizji w odległości ustalonej każdorazowo przez dowódcę organizującego marsz.

Odległość ta uzależniona jest od szybkości marszu, jednak w każdym konkretnym wypadku powinna zapewnić minimum czasu na rozpoznanie sił przeciwnika, podjęcie decyzji do użycia sił głównych i rozwinięcie ich w toku podejścia do rubieży, gdzie zatrzymana została awangarda.

Odległość ta winna równać się przestrzeni, którą siły główne mogą pokonać w ciągu 40-60 minut i średnio wynosi 20-30 km.

Oddział boczny - organizuje się przy marszach wykonywanych wzdłuż frontu, na skrzydle skąd istnieje zagrożenie nieprzyjaciela:

- w sile batalionu jako oddziału bocznego pułku;
- w sile pułku jako oddziału bocznego dywizji.

Oddział boczny maszeruje w odległości ustalonej przez wyższego przełożonego, średnio 8-12 km od osi marszu, sił głównych; czołem na wysokości czoła sił głównych /pułku/ dywizji.

Zadaniem batalionu /pułku/ jako oddziału bocznego jest:

- zabezpieczenie sił głównych pułku /dywizji/ przed niespodziewanym napadem i rozpoznaniem przez nieprzyjaciela z kierunków zagrożonego skrzydła;
- stworzenie ubezpieczonym siłom głównym dogodnych warunków rozwinięcia się i wejścia do walki w wypadku napotkania przeważających sił przeciwnika.

Ariergarda - organizuje się przy marszach wykonywanych od frontu do tyłu.

Zadaniem ariergardy i ubezpieczeń tylnych jest zapewnienie ciągłości i płynności marszu oraz ubezpieczenia sił głównych od tyłu. Odległość ariergardy od ogona sił głównych winna wynosić tyle kilometrów ile ariergarda jest w stanie pokonać w marszu w przeciągu 40-60' /20-30 km/.

Oddział przedni awangardy - organizuje się w warunkach kiedy awangardę dywizji stanowi pułk.

Oddział tylny ariergardy - organizuje się w sile wzmocnionego batalionu, przy wykonywaniu marszu od frontu do tyłu przez dywizję.

Wydzielony jest on ze składu pułku działającego jako ariergarda sił głównych dywizji.

Oddział wydzielony może być organizowany przed rozpoczęciem marszu lub w toku jego trwania na jednym z dłuższych odpoczynków, w miarę zbliżania się do nieprzyjaciela.

Zadaniem jego będzie opanowanie ważnej rubieży /rejonu/ na kierunku działania dywizji w celu stworzenia najkorzystniejszych warunków wejścia dywizji do walki z marszu. On należy wysyłać do przodu na odległość, którą siły główne mogą pokonać w ciągu 2-3 godzin.

Kompania /pluton/ w ugrupowaniu szczebla wyższego może działać jako:

- szpica czołowa;
- szpica boczna;
- stała szpica boczna;
- szpica tylna;
- w kolumnach sił głównych batalionu /pułku/.

Ponadto kompania może działać jako awangarda pułku jeżeli pułk wykonuje marsz po dwóch marszrutach. Zadanie kompanii jako awangardy podobne jest do zadania batalionu działającego jako awangarda pułku /dywizji/.

Zadaniem szpicy czołowej i bocznej jest:

- uprzedzenie ubezpieczonych sił przed niespodziewanym napadem nieprzyjaciela;
- zdecydowane atakowanie przeciwnika na osi marszu, lub zatrzymanie jego przeważających sił w oparciu o zawczasu uchwycone dogodne rubieże terenowe, zmuszanie jego sił do rozwinięcia i zapewnienia siłom ubezpieczonym warunków manewru celem uderzenia na nieprzyjaciela ze skrzydła.

Szpice czołowe, boczne i tylne maszerują w odległości 5-10 km od ubezpieczanej kolumny sił głównych, przy czym szpice boczne wykonują marsz z takim wyliczeniem, by czołem maszerować na wysokości czoła sił głównych, równolegle do osi marszu.

Stałą czpicę boczną wydziela się ze składu sił głównych, dla osłony skrzydła maszerującej kolumny. Zajmują one obronę na szerokim froncie i utrzymuje broniony rejon do czasu przejścia sił głównych ubezpieczanej kolumny, po czym na rozkaz przełożonego dołącza do ogona sił głównych.

Zadaniem szpicy tylnej / w marszu od frontu do tyłu / jest utrzymanie nakazanego rejonu tak długo, aby umożliwić siłom ubezpieczanym oderwanie się od nieprzyjaciela, po czym osłanianie ubezpieczanych sił od tyłu.

Drużyna w ugrupowaniu szczebla nadrzędnego może działać jako:

- patrol czołowy;
- patrol boczny;
- patrol tylny;
- w siłach głównych pododdziałów /oddziałów/.

Zadaniem drużyny jako patrolu jest ubezpieczenie sił głównych pododdziału przed niespodziewanym napadem naziemnym przeciwnika, oraz prowadzenie rozpoznania na trasie marszu. Patrol maszeruje w odległości 1,5 km od szpicy. Patrol ubezpiecza się szperaczami w sile 2-ch ludzi, którzy przy zaistniałej potrzebie mogą być wysłani na odległość 1 km /na motocyklach/.

4. Ugrupowanie marszowe pododdziałów i oddziałów oraz zasady wzmocnienia i użycia rodzajów wojsk.

A. Ugrupowanie marszowe.

Ugrupowanie marszowe jest to celowe rozmieszczenie pododdziałów /oddziałów/ i technicznych środków walki w kolumnie marszowej, stwarzające dogodne warunki przesunięcia wojsk do wyznaczonych rejonów z zachowaniem pełnej gotowości do natychmiastowego i zorganizowanego wejścia do walki.

Ugrupowanie marszowe powinno być odporne na oddziaływanie nieprzyjaciela z powietrza, głównie na masowe oddziaływanie bronią masowego rażenia. Odporność tę uzyskuje się przez zachowanie odległości między poszczególnymi kolumnami pododdziałów /oddziałów/ w głąb i wszerz.

Rozsądkowanie w głąb zapewnia się przez odpowiednie zachowanie odległości między poszczególnymi pododdziałami, /oddziałami/ w kolumnie na danej marszrucie. Ponieważ opłacalnym celem do uderzenia jądrowego może być batalion /dywizjon/, dlatego poczynawszy od kompanii /baterii/ powinny być zachowane odpowiednie odległości.

W przeciętnych warunkach odległości te mogą wynosić:

- między kompaniami /batalionami/ około 1 km;
- między batalionami /dywizjonami/ około 5 km;
- między pułkami 5-10 km.

W warunkach dużych opadów oraz w czasie mgły odległości te mogą być zmniejszone. Natomiast w marszu nocnym, powinny być zachowane, a nawet zwiększone ze względu na większy zasięg promieniowania świetlnego uderzeń jądrowych.

Rozsądkowanie wszerz osiąga się przez odpowiedni wybór marszrut, których odległość jedna od drugiej nie powinna być mniejsza jak 5-6 km. Daje to pewność, że jednym uderzeniem jądrowym średniego kalibru nie zostaną porażone pododdziały na dwóch marszrutach.

Przyjęcie odpowiedniego ugrupowania marszowego batalionu /pułku/ zależy jest od:

- rejonu rozmieszczenia batalionu /pułku/, z którego rozpoczyna się marsz;
- czasu jakim dysponuje dowódca na organizację i wykonanie marszu;
- sytuacji taktyczno-operacyjnej w jakiej organizowany i wykonywany jest marsz;

- rodzaju marszu /dofrontowy, wzdłuż frontu, od frontu do tyłu/;
- kierunku zagrożenia przez nieprzyjaciela;
- stanu drożni oraz charakteru terenu na kierunku marszu;
- miejsca i zadania batalionu /pułku/ w ugrupowaniu marszowym pułku /dywizji/;
- charakter zadania po wykonaniu marszu;
- materiałowo-technicznego zabezpieczenia.

Ugrupowanie marszowe we wszystkich wypadkach powinno zapewnić:

- szybkie tempo marszu;
- możliwości dokonywania zmian w ugrupowaniu w czasie marszu oraz sprawne i ciągle dowodzenie;
- szybkie przejście z ugrupowania marszowego w ugrupowanie odpowiadające zamiarowi walki dowódcy;
- szybkie wykonanie manewru w celu wyjścia na skrzydła i tyły npla;
- możliwość równoczesnego wprowadzenia do walki jak największej ilości środków ogniowych;
- szybkie pokonanie rejonów skażonych środkami chemicznymi i BSP.

Ugrupowanie marszowe batalionu /pułku/ składa się z:

- organów rozpoznawczych /PR, SPR, OR/;
- oddziałów zabezpieczenia ruchu;
- elementów /poddziałów/ ubezpieczenia marszowego;
- sił głównych batalionu /pułku/;
- tyłów batalionu /pułku/.

W skład organów rozpoznawczych mogą wchodzić PR /patrole rozpoznawcze/, SPR /samodzielne patrole rozpoznawcze/ lub OR /oddział rozpoznawczy/ wysłane z etatowych organów rozpoznawczych lub pododdziałów zmechanizowanych /czołgów/.

Organa rozpoznawcze z zasady będą wykonywały marsz po marszrucie, na której przesuwa się główne siły batalionu /pułku/. Zadaniem organów rozpoznawczych w marszu jest wykryć na czas npla i uprzedzić o jego działalności ubezpieczenia marszowe i siły główne. Ponadto organa rozpoznawcze prowadzą rozpoznanie terenu /dróg, mostów/ oraz atmosfery. Organa rozpoznawcze batalionu /pułku/ maszerują w odległości maksymalnego zasięgu środków łączności od czoła sił głównych. PR /SPR, OR/ prowadząc rozpoznanie na określonym kierunku powinny ściśle współdziałać z wojskami OTK oraz siłami i środkami układu terytorialnego, a szczególnie ich rozpoznaniem działającym na kierunku marszu batalionu /pułku/.

W miarę zbliżania się do npla rozpoznanie powinno być wzmacniane przez wydzielenie dodatkowych sił.

Za pododdziałami rozpoznawczymi, lub za szpicą czołową przesuwa się oddział zabezpieczenia ruchu /OZR/, pułku /batalion nie wysyła OZR/.

OZR organizuje się z pododdziałów inżynieryjnych i wyposaża się go w odpowiednią ilość maszyn drogowych umożliwiających drobne naprawy uszkodzonych odcinków dróg, mostów lub wytyczenie i przygotowanie obejść itp. OZR-y podobnie jak organa rozpoznawcze powinny ściśle współdziałać z pododdziałami drogowymi wojsk OTK oraz siłami i środkami układu terytorialnego, mającymi za zadanie utrzymanie dróg i przepraw dla potrzeb maszerujących wojsk. Skład i zadania OZR w dużej mierze będą zależały od zadań wykonywanych przez pododdziały inżynieryjne OTK oraz siły i środki układu terytorialnego działające na korzyść wojsk maszerujących.

Za oddziałem zabezpieczenia ruchu maszerują ubezpieczenia marszowe batalionu /pułku/. Skład i siła ubezpieczeń marszowych może być różna i zależy od konkretnej sytuacji bojowej, otrzymanego zadania i położenia w stosunku do npla. W miarę zbliżania się do npla ubezpieczenie marszowe być wzmacniane.

Zadaniem ubezpieczeń marszowych jest:

- zapewnienie przemarszu wojsk po wyznaczonych marszrutach;
- niedopuszczyć do rozpoznania sił własnych przez organa rozpoznawcze npla;
- w wypadku napotkania niedużych pododdziałów /grup dywersyjnych/ npla rozbić je;
- w wypadku napotkania większych sił npla, uprzedzić o tym siły główne, związać je walką i stworzyć dogodne warunki siłom głównym do rozwinięcia się w ugrupowanie bojowe;
- zapewnić siłom głównym bezpieczeństwo w czasie odpoczynków i podczas ześrodkowania się w nowym rejonie;
- uprzedzić na czas maszerujące wojska o zagrażającym im napadzie npla.

Pułk w marszu dofrontowym ubezpiecza się: od czoła awangardę w sile batalionu /kompanii - jeśli wykonuje marsz po dwóch marszrutach/, która maszeruje w takiej odległości od czoła sił głównych, jaką mogą pokonać w marszu siły główne w ciągu 40-60' /20-30 km/; na skrzydłach szpicami bocznymi w odległości 5-10 km; od tyłu - szpicą tylną w odległości 5-10 km od ogona kolumny.

W marszu wzdłuż frontu, pułk ubezpiecza się od strony zagrożonego skrzydła oddziałem bocznym w sile batalionu w odległości 8-12 km od osi marszu sił głównych pułku oraz szpicami od czoła i tyłu jak w marszu dofrontowym.

W marszu od frontu do tyłu, pułk ubezpiecza się ariergardą w sile batalionu w odległości takiej, jaką ariergarda jest w stanie pokonać w marszu w przeciągu 40-60' /20-30 km/ oraz szpicami na skrzydłach i od czoła jak w marszu dofrontowym.

Batalion w marszu dofrontowym ubezpiecza się: od czoła szpicą w sile kompanii, która maszeruje w odległości 5-10 km od czoła sił głównych; na skrzydłach patrolami /szpicami/ bocznymi w sile drużyny /plutonu/ w odległości 1,5 /5-10 km/ od tyłu patrolem tylnym w odległości 1,5 km od ogona kolumny.

W marszu wzdłuż frontu, batalion ubezpiecza się od strony zagrożonego skrzydła szpicą w odległości 5-10 km od osi marszu sił głównych batalionu oraz patrolami /szpicami/ od czoła i tyłu jak w marszu dofrontowym.

W marszu od frontu do tyłu, batalion ubezpiecza się szpicą tylną w odległości 5-10 km od ogona sił głównych oraz na skrzydłach i od czoła patrolami /szpicami/ jak w marszu dofrontowym.

Awangarda /ariergarda/ jest najsilniejszym organem ubezpieczenia marszowego i wysyłana jest:

- przez dywizję w sile pułku /batalionu - jeżeli dywizja wykonuje marsz po dwóch - trzech marszrutach/;
- przez pułk w sile batalionu /kompanii- jeżeli pułk wykonuje marsz po dwóch marszrutach/.

Awangardę wysyła się na odległość, która równa się przestrzeni, jaką siły główne mogą pokonać w ciągu 40-60' /20-30 km/.

W każdym konkretnym wypadku odległość tę określa dowódca i powinna ona zapewnić niezbędne minimum czasu na rozpoznanie sił przeciwnika i powzięcie decyzji przez dowódcę przed podejściem sił głównych. Awangarda w sile wzmocnionego batalionu ubezpiecza się od czoła szpicą w sile od wzmocnionego plutonu do kompanii na odległość 5-10 km od czoła kolumny sił głównych awangardy.

Na skrzydłach ubezpiecza się patrolami /szpicami/ bocznymi w sile drużyny /plutonu/ w odległości 1,5 -10 km.

Od tyłu ubezpiecza się patrolem tylnym w sile drużyny /plutonu/ w odległości 1,5 km od ogona kolumny.

Szpica czołowa, ubezpiecza się patrolem czołowym /bocznym/ w sile wzmocnionej drużyny /plutonu/ na odległość 1,5 km od czoła szpicy.

Patrol czołowy ubezpiecza się od czoła szperaczami w sile dwóch ludzi, którzy mogą być wysłani na odległość 1 km na motocyklu.

Na szczególnie zagrożonych kierunkach względnie przy braku dróg równoległych, wystawia się ubezpieczenie boczne nieruchome w sile od drużyny do plutonu, które zabezpiecza przemarsz sił głównych, po czym dołącza do kolumny.

Oddział przedni awangardy i ariergardy organizuje się na zasadach wyżej omówionych.

Siły główne stanowią trzon ugrupowania marszowego batalionu /pułku/ i dzieli się je na rzuty. Rzutem marszowym nazywamy część kolumny marszowej batalionu /pułku/ i zazwyczaj będzie nim wzmocniona kompania /batalion/. Kolumną marszową nazywamy pododdział, oddział maszerujący po jednej marszrucie.

Skład rzutów marszowych i ich kolejność uzależniona jest z zasady od składu organizacyjnego i przewidywanego przez dowódcę batalionu /pułku/ ugrupowania bojowego, w jakim batalion /pułk/ może wchodzić do walki.

Przy ustalaniu składu i kolejności rzutów marszowych zasadniczo należy mieć na uwadze te wszystkie czynniki, które odnoszą się do całego ugrupowania marszowego pułku. Czynniki te powinny zapewnić szybkie rozwinięcie się w ugrupowanie bojowe, szybkie tempo marszu, dogodne warunki zabezpieczenia bojowego, możliwość dokonywania zmian w ugrupowaniu oraz sprawne i ciągłe dowodzenie.

Spełnienie tych wszystkich postulatów nasuwa często sprzeczne rozwiązanie. Na przykład dla uzyskania szybkiego tempa marszu i jego technicznego oraz materiałowego zabezpieczenia celowo byłoby formować rzuty marszowe według rodzaju trakcji zachowując strukturę organizacyjną pododdziałów. Natomiast szybkie rozwinięcie się w ugrupowanie bojowe wymaga formowania

poszczególnych rzutów w zależności od potrzeb "bojowych" przewidywanej walki co często prowadzi do "pomieszania" trakcji i nieprzestrzegania struktury organizacyjnej.

Rozwiązanie tej sprzeczności pozornie prostej stanowi często ważny element decyzji i uzależnione jest od wielu czynników. Oczywiście decydującym czynnikiem najczęściej jest zapewnienie możliwości szybkiego rozwinięcia się w ugrupowanie bojowe, jednak w zależności od stopnia zagrożenia kolumny, powinny być maksymalnie uwzględniane czynniki warunkujące szybkie tempo marszu i sprawne zabezpieczenie materiałowo-techniczne.

Podobnie sprawa przedstawia się z rozśrodkowaniem kolumny i zabezpieczeniem sprawnego i ciągłego dowodzenia. Dążenie do rozśrodkowania kolumny zmniejsza możliwość poniesienia ewentualnych strat, lecz utrudnia utrzymanie ciągłej i bezpośredniej łączności na skutek wydłużenia kolumny. Może też opóźnić wejście do ewentualnej walki poszczególnych rzutów marszowych.

Podane wyżej przykłady miały na celu pokazanie, że problem kolejności i składu rzutów marszowych nie można rozwiązać schematycznie i ustalić zasady, które odpowiadałyby każdej sytuacji. Jeżeli zagadnieniem tym zajmiemy się w dalszym ciągu to tylko w celu lepszego zapoznania się z poruszoną problematyką.

Rzut marszowy sił głównych w zależności od składu organizacyjnego stanowi wzmocniona kompania /batalion/ oraz pododdziały rodzajów wojsk. Wzmocnienie kompanii /batalionu/ w batalionie /pułku/ zmechanizowanym lub kompanii czołgów, w pułku czołgów uwarunkowane może być zwiększeniem bezpieczeństwa marszu oraz potrzebami przyszłej przewidywanej walki.

Kompanie /bataliony/ ugrupowuje się zasadniczo w takiej kolejności w jakiej przewiduje się użycie ich w przyszłej walce lub jak przewiduje się ugrupować je w przewidywanym do zajęcia rejonie ześrodkowania /wyczerkiwania/.

W końcowej fazie marszu pułk może wykonywać marsz po dwu marszrutach. Takie ugrupowanie stwarza lepsze możliwości szybkiego rozwinięcia większości sił pułku i natychmiastowego wprowadzenia ich do walki. W tym wypadku dwa bataliony lub większość kompanii czołgów pułku czołgów wykonuje marsz po jednej marszrucie, a pozostały batalion lub 1-2 kompanie czołgów po drugiej.

Batalion czołgów w pułku zmechanizowanym jeżeli nie został częściami przydzielony do batalionów stanowi rzut marszowy sił głównych. Mając na uwadze sprawność marszu oraz zabezpieczenie techniczne i materiałowe - gdy tylko sytuacja na to pozwala należy dążyć do tego, żeby przynajmniej zasadnicza część batalionu czołgów stanowiła odrębny rzut marszowy.

Możliwe jest rozwiązanie, w którym przydziela się jedną kompanię czołgów do awangardy, a z pozostałej części batalionu formuje się rzut marszowy, który maszeruje między batalionami sił głównych pułku.

W wypadku marszu pułku po dwóch marszrutach i w miarę zbliżania się do rejonu wejścia do walki coraz mniejsza część batalionu czołgów stanowić będzie oddzielny rzut marszowy, zwiększając rzuty marszowe batalionów szczególnie tych, których przewiduje się użyć w pierwszym rzucie pułku.

Kompania czołgów przydzielona do awangardy w sile batalionu może być wykorzystana w ten sposób, że na przykład jednym plutonem można wzmocnić szpicę, a pozostałe siły mogą stanowić oddzielny rzut awangardy lub przydzielić ją plutonami do kompanii zmechanizowanych.

Podobnie jak batalion czołgów pododdziały artylerii batalionowej /pułkowej/ oraz artylerii przydzielonej po wydzieleniu części środków do ubezpieczeń marszowych stanowią rzuty marszowe sił głównych.

Sztab pułku /batalionu/ oraz pododdziały rozpoznawcze, chemiczne i inżynieryjne, a konkretnie ta ich część jaka pozostanie w siłach głównych stanowi najczęściej wspólny rzut marszowy, który przeważnie^w wykonuje marsz na czoło sił głównych.

W wypadku ugrupowania sztabu pułku w środku kolumn marszowych organizuje się ruchomą grupę dowodzenia, która wraz z dowódcą pułku wysuwa się na czoło sił głównych, a nawet jeszcze bardziej do przodu - na czoło sił głównych awangardy.

Zarówno pułk zmechanizowany jak i pułk czołgów wykonujący marsz może w niektórych wypadkach otrzymać jako wzmocnienie pododdziały artylerii plot. małego kalibru. Pododdziały artylerii plot z reguły wykonują marsz w składzie sił głównych pułku urzutowane bateriami, a częściej jeszcze plutonami wzdłuż całej kolumny.

Tyły pułku tworzą w marszu odrębną kolumnę marszową i przesuwa ją się za siłami głównymi w odległości 10-20 km. W wypadku, gdy pułk będzie wykonywał marsz po dwóch marszrutach, tyły należy również przesuwać po obu marszrutach. W przypadku gdy dwa pułki maszerują po jednej drodze możliwe jest rozwiązanie, w którym tyły pułku czołowego będą wykonywały marsz w składzie kolumny tylowej pułku maszerującego za nim.

Mogą też być wypadki, że część tyłów, głównie pododdziały przeznaczone do zabezpieczenia sił głównych pułku w materiały pędne i smary będą przesuwały się w ugrupowaniu pułku. Wydzielenie części tyłów pułku do przodu zapewnia sprawne uzupełnianie zużytych w toku marszu materiałów pędnych i smarów oraz pobierania ich ze składów rozmieszczonych na kierunku marszu pułku.

Tyły batalionu maszerują bezpośrednio za ugrupowaniem sił głównych batalionu.

B. Zasady wzmocnienia pododdziałów /oddziałów/

Poszczególne pododdziały w kolumnie marszowej batalionu /pułku/ powinny być zdolne do samodzielnego prowadzenia walki w wypadku zetknięcia się z nieprzyjacielem. Dlatego też powinny w swoim składzie posiadać odpowiednie wzmocnienie innymi rodzajami wojsk /czołgami, artylerią /moździerzami/, saperami, chemikami/ w zależności od przewidywanego charakteru działań po wykonaniu marszu.

Przeciętne wzmocnienie batalionu /pułku/ w marszu w przewidywaniu boju spotkaniowego zależy jest od:

- końcowego celu marszu tzn. od tego, czy marsz wykonuje się z zadaniem przejścia do obrony /zabezpieczenie skrzydeł nacierających wojsk, powstrzymania natarcia npla na określonych rubieżach itp./, czy też przejścia do działań o charakterze zaczepnym /wykonanie kontrataku, pościgu itp./;
- rozmieszczenia batalionu /pułku/ w ugrupowaniu marszowym pułku /dywizji/, tzn. czy batalion /pułk/ działa jako ubezpieczające marszowe siły głównych pułku /dywizji/, czy też w siłach głównych pułku /dywizji/.

Jeżeli batalion /pułk/ wykonuje marsz z zadaniem przejścia do obrony, wówczas przeciętne wzmocnienie będzie zbliżone do wzmocnienia jakie batalion /pułk/ otrzymuje w obronie. Natomiast jeżeli batalion /pułk/ wykonuje marsz w przewidywaniu działań o charakterze zaczepnym /pościg, likwidacja desantu itp./ to wówczas przeciętne wzmocnienie batalionu /pułku/ zbliżone będzie do wzmocnienia jakie otrzymuje w natarciu.

Podział sił i środków winien być dokonany pod kątem zapewnienia każdemu z pododdziałów dużej samodzielności oraz możliwości scentralizowanego dowodzenia pododdziałami w miarę rozwijania się boju spotkaniowego.

Jednocześnie należy mieć na uwadze, że nadmierne przeciążanie poszczególnych elementów ugrupowania siłami i środkami wzmocnienia obniża ich zdolności manewrowania i utrudnia rozwijanie się do walki.

Przeciętne wzmocnienie oddziałów i pododdziałów w marszu w przewidywaniu boju spotkaniowego może być następujące:

Awangarda w sile pułku:

- 1 dywizjon artylerii do ognia pośredniego;
- 1 bateria artylerii plot 57 mm;
- do kompanii saperów.

Awangarda w sile batalionu:

- 1 bateria artylerii do ognia pośredniego;
- 1 kompania czołgów;
- 1 pluton saperów;
- 1 drużyna rozpoznania skażeń.

Awangarda w sile kompanii:

- 1-2 plutony moździerzy 82 mm;
- 1-2 plutony czołgów;
- 1 drużyna saperów;
- 1 drużyna rozpoznania skażeń.

Szpica w sile kompanii /plutonu/:

- 1-2 plutony moździerzy 82 mm;
- 1-2 plutony czołgów;
- do drużyny saperów;
- drużyna rozpoznania skażeń.

Patrol w sile plutonu:

- 1 pluton moździerzy 82 mm;
- 1 pluton czołgów;
- do drużyny saperów;
- patrol rozpoznania skażeń.

Patrol w sile drużyny:

- 1 ckm;
- 1-2 saperów;
- 1-2 chemików zwiadowców

C. Zasady użycia rodzajów wojsk.

Artyleria do ognia pośredniego

Dowódca pułku /dywizji/ organizując marsz w przewidywaniu boju spotkaniowego przydziela poszczególnym członkom ugrupowania marszowego, artylerię konieczną im do wykonania określonego zadania w wypadku starcia się z przeciwnikiem.

Wzmocnienie artylerią do ognia pośredniego batalionu /pułku/ działającego jako awangarda uzależnione będzie również od ilości artylerii jaką dysponuje wyższy przełożony.

Przeciętnie batalion/pułk/ może otrzymać wzmocnienie do baterii /dywizjenu/ artylerii do ognia pośredniego.

Ugrupowanie artylerii w kolumnie marszowej batalionu /pułku/ powinno zapewnić jak najszybsze zajęcie stanowisk ogniowych i wsparcie walki sił głównych. Dlatego też w zależności od otrzymanego zadania i zamiaru dowódcy, artylerię do ognia pośredniego w czasie wykonywania marszów należy grupować za czołowym pododdziałem sił głównych lub też w ognie sił głównych kolumny przed urządzeniami tyłowymi. Szpica może być wzmocniona 1-2 plutonami moździerzy 82 mm, które maszerują w ognie szpicy.

Artyleria przeciwpancerna.

Artylerię ppanc rozmieszcza się wzdłuż całej kolumny marszowej grupując jednak większość jej w tych elementach ugrupowania marszowego, które przede wszystkim narażone są na atak czołgów przeciwnika.

Artyleria przeciwpancerna przydzielona do szpicy, maszeruje za czołowym pododdziałem szpicy w gotowości do odparcia czołgów nieprzyjaciela. W pułku organizuje się Oppanc w sile około baterii artylerii ppanc, który maszeruje przed, lub w siłach głównych kolumny.

Obrona przeciwlotnicza batalionu /pułku/ w marszu opiera się zasadniczo na organicznych środkach oplot. Podstawowe zadania osłony plot wykonywać będzie lotnictwo myśliwskie i artyleria przeciwlotnicza i rakietowa wyższego przełożonego. Ponadto wszystkie środki wyznaczone do obrony plot winny być przygotowane do zwalczania celów powietrznych npla.

C z o ł g i.

Czołgi w marszu przydziela się do szpic awangard i sił głównych pododdziału /oddziału/ wykonującego marsz, ugrupowując je na czołe członów marszowych. W czasie marszu czołgi winny być zdolne w każdej chwili rozwinąć się i zabezpieczyć spieszenie i rozwinięcie się pododdziałów, po czym działać w ugrupowaniu tych pododdziałów jako czołgi BWP.

Saperzy.

Głównym zadaniem saperów w marszu jest zapewnienie płynności i utrzymania wymaganego tempa marszu, drogą rozpoznania i usuwania istniejących przeszkód i zapór na trasie marszu, wykonania przejść i obejść, udzielania pomocy artylerii i czołgom oraz umocnienia opanowanych rubieży na wypadek boju spotkaniowego. Saperów w czasie marszu wykorzystuje się zdecentralizowanie, przydzielając ich do pododdziałów stanowiących ubezpieczenie marszowe i do sił głównych.

Ponadto począwszy od szczebla pułku organizuje się oddział zabezpieczenia ruchu /OZR/ oraz odwód inżynierski. Oddział inżynierski /OInż./ organizuje się w sile do plutonu saperów. Winien on być wyposażony w miny przeciwczołgowe, materiał wybuchowy, oraz środki do dezaktywacji drożni.

Pododdziały chemiczne.

Pluton rozpoznania skażeń pułku wykorzystuje się drużynami, organizując:

- jeden patrol w sile drużyny dla wzmocnienia pododdziałów rozpoznawczych pułku /PR, SPR, GR/;
- jedną drużynę przydziela się do ewangardii sił głównych i winna ona działać w składzie szpicy;
- dwie drużyny dowódca pułku wykorzystuje w siłach głównych, z której organizuje się 2-3 ruchome posterunki rozpoznania skażeń działające wzdłuż całej kolumny.

Zadania drużyn jako patroli rozpoznania skażeń i zakażeń oraz zasady ich działania w marszu, nie odbiegają od zasad wykorzystania ich w natarciu.

5. Praca dowódcy i sztabu w zakresie organizacji marszu.

A. Wypracowanie decyzji.

Praca dowódcy i sztabu nad wypracowaniem decyzji do marszu rozpoczyna się od chwili otrzymania zadania. Metoda i treść pracy podobnie jak i w winnych działaniach, zależy od charakteru otrzymanego zadania, sytuacji ogólnej oraz dysponowanego czasu.

Oddziały /pododdziały/ mogą wykonywać marsz z rejonów koncentracji /ześrodkowania/ znajdując się bez styczności z nieprzyjacielem, lub w warunkach bezpośredniej styczności z przeciwnikiem w toku wykonywania innego zadania bojowego.

Dla wypracowania decyzji do marszu dowódcy mogą dysponować dostateczną ilością czasu i wówczas istnieje możliwość dokładnej organizacji marszu lub też będą zmuszeni realizować te przedsięwzięcia w bardzo ograniczonym czasie, niekiedy w warunkach konieczności jednoczesnego kierowania działaniami bojowymi wojsk do momentu wyjścia z walki i oderwania się od przeciwnika, szczególnie przy marszach wzdłuż frontu i od frontu do tyłu.

Rozkaz wyższego przełożonego dotyczący marszu może być bardziej wyczerpujący i precyzujący dokładnie zadanie pułku /batalionu/ w czasie marszu, lub może być przekazany w formie skróconej przez oficera sztabu, a nawet przez techniczne środki łączności. Wówczas wypracowanie decyzji obok bardzo ograniczonego czasu, wymagać będzie od dowódcy dużej samodzielności, inicjatywy i zdolności organizatorskich w podjęciu prawidłowej decyzji i doprowadzeniu jej do podwładnych.

Specyfika w pracy dowódcy nad wypracowaniem decyzji do marszu będzie to, że w odróżnieniu od innych rodzajów działań będzie ją pobierał z mapy. Proces wypracowania decyzji charakteryzował się będzie jeszcze i tym, że dowódca pułku /batalionu/ przystępując do pracy nie będzie miał wyczerpujących wiadomości o nplu, mało wiadomości o terenie, w którym będzie wykonywał marsz oraz to, że musi rozpatrywać zadanie na całą głębokość marszu, sięgając do kilkudziesięciu, a nieraz i więcej kilometrów. Stąd też szczególnego znaczenia w pracy dowódcy i sztabu nabiera dokładna ocena trasy marszu, na podstawie mapy na całą głębokość marszu.

Po otrzymaniu rozkazu na marsz dowódca pułku /batalionu/ powinien przeanalizować otrzymane zadanie. Analizując otrzymane zadanie powinien zrozumieć i wyjaśnić następujące zagadnienia:

- zamiar przełożonego zarówno w toku marszu /cel marszu i sposób jego wykonania oraz ewentualne formy manewru/ jak i po jego wykonaniu /zajęcie rejonu wyjściowego, lub rozpoczęcie działań bojowych bezpośrednio z marszu/;

- określić ewentualny charakter działań i miejsce pułku/batalionu/ w ramach działań dywizji /pułku/;
- głębokość marszu oraz czas przeznaczony na jego wykonanie;
- wydzielone marszruty;
- wzmocnienie pułku /batalionu/ /jeśli otrzyma/ i gdzie poszczególne pododdziały i środki będą włączone do ugrupowania marszowego pułku /batalionu/;
- w jakim zakresie marsz pułku /batalionu/ jest zabezpieczony przez szczebel wyższy oraz zadania wojsk OTK, sił i środków układu terytorialnego w zakresie zabezpieczenia bojowego, drogowego, materiałowo-technicznego, medycznego i regulacji ruchu na całą głębokość;
- sposób dowodzenia pułkiem /batalionem/ i współdziałania z pododdziałami /organami/ OTK, układu terytorialnego oraz sąsiadami.

Analizując zadania dowódca powinien zrozumieć zamiar swego przełożonego, miejsce pułku /batalionu/ w ugrupowaniu marszowym i na wypadek boju spotkaniowego oraz wpływ działania sąsiadów na wykonanie otrzymanego zadania.

Z analizy zadania powinien wyciągnąć następujące zasadnicze wnioski:

- jakie przyjąć ugrupowanie marszowe;
- sposób ubezpieczenia marszu;
- sposób działania na wypadek zawiązania się boju spotkaniowego;
- sposób współdziałania z sąsiadami.

W wyniku analizy zadania, dowódca pułku /batalionu/ określa zamiar na wykonanie marszu. Zamiar ogłasza się w większej lub mniejszej ilości oficerów sztabu, dowódców rodzajów wojsk i szefów służb / w zależności od potrzeb/, który jest podstawą do przygotowania przez oficerów danych do decyzji oraz nawiązania współpracy z odpowiednimi organami OTK i układu terytorialnego. Zamiar dowódcy jest jednocześnie podstawą wysłania do pododdziałów niezbędnych zarządzeń przygotowawczych na marsz.

Po analizie zadania dowódca pułku /batalionu/ winien ocenić czas jakim dysponuje na organizację i wykonanie marszu.

Punktem wyjściowym do rozliczenia czasu jest czas otrzymania zadania, a punktem końcowym - czas osiągnięcia nakazanego rejonu ześrodkowania lub rubieży wejścia do walki,

Dowódca pułku /batalionu/ rozlicza dokładnie czas na następujące czynności:

- wydanie zarządzeń przygotowawczych na marsz;
- wydanie wytycznych w zakresie przygotowania danych do powzięcia decyzji /jeżeli zachodzi konieczność/;
- ocenę położenia przy ewentualnym udziale oficerów sztabu, pomocników dowódcy i szefów służb;
- meldowanie decyzji przełożonemu / o ile nakazał jej meldowanie/;
- postawienie zadań bojowych;
- wydanie wytycznych do zabezpieczenia bojowego, organizacji dowodzenia i łączności, regulacji ruchu, zabezpieczenia inżynieryjnego i materiałowo-technicznego marszu oraz wytyczne do organizacji współdziałania /jeżeli nie uwzględnił ich w czasie stawiania zadań bojowych/;
- pracę podwładnych nad podjęciem decyzji i doprowadzeniem jej do wykonawców;
- wyciąganie kolumn;

- prowadzenie marszu /czas wymarszu z rejonu wyjściowego, średnie tempo marszu, czas przekroczenia punktu /linii/ wyjściowego czas przekroczenia linii wyrównania, czas odpoczynków;
- osiągnięcie nakazanego rejonu ześrodkowania lub rubieży wejścia do walki.

Przy kalkulacji czasu należy kierować się zasadą, aby jak najmniej czasu zostawić dla siebie i sztabu, a w miarę możliwości najwięcej przeznaczyć dla pododdziałów.

Następnie dowódca pułku /batalionu/ ocenia położenie, w trakcie którego wysłuchuje danych od oficerów sztabu, dowódców rodzajów wojsk i szefów służb /jeśli zachodzi potrzeba/.

W ocenie nieprzyjaciela należy rozpatrzyć:

- gdzie / w jakiej odległości/ znajduje się nieprzyjaciel, jego siła i skład, rodzaj działań;
- prawdopodobną sytuację skażeń i napromieniowania jego oddziałów;
- jaki jest zamiar nieprzyjaciela;
- przewidywane rubieże, które nieprzyjaciel przypuszczalnie zamierza opanować /zrzucić desant powietrzny/;
- rubieże możliwego starcia się z pododdziałami nieprzyjaciela; siła i skład jego pododdziałów;
- jakich wiadomości brak o nieprzyjacielu i jak je zdobyć.

W wyniku oceny nieprzyjaciela dowódca pułku /batalionu/ winien wyciągnąć następujące wnioski:

- gdzie /na jakiej rubieży/ istnieje możliwość zetknięcia się z nieprzyjacielem;
- jaki może być wpływ działania nieprzyjaciela na tempo marszu, jak działać w wypadku zetknięcia się z niewielkimi siłami npla, a jak w wypadku sił przeważających;

- jak należy ugrupować pułk /batalion/ i jak rozmieścić w kolumnie marszowej poszczególne rodzaje wojsk;
- jak ubezpieczyć kolumnę /siła i skład ubezpieczeń/;
- jak zabezpieczyć kolumnę marszową przed działaniem broni masowego rażenia, organów rozpoznawczych, broni pancernej i lotnictwa nieprzyjaciela;
- jakie wiadomości o nieprzyjacielu i jaką drogą należy dodatkowo uzyskać.

Oceniając sąsiadów, dowódca pułku /batalionu/ rozpatruje;

- jakie pododdziały działają od czoła i ich zadanie;
- jakie oddziały /pododdziały/ maszerują na skrzydłach, ich zadanie i wpływ na działanie pułku /batalionu/;
- warunki współdziałania z sąsiadami w czasie wykonywania marszu oraz w wypadku zawiązania się boju spotkaniowego.

Oceniając własne siły dowódca pułku /batalionu/ rozpatruje:

- stan pododdziałów i ich rozmieszczenie;
- zdolność bojową i marszową pododdziałów;
- stopień szkoleń pododdziałów;
- środki wzmocnienia, ich ilość oraz wpływ na wykonanie zadania;
- najwłaściwszy podział sił i środków;
- wpływ obecnego ugrupowania na przyjęcie ugrupowania marszowego;
- jakie pododdziały wyznaczyć w skład ubezpieczeń;
- w jaki sposób najkorzystniej ugrupować pułk /batalion/.

Oceniając teren dowódca rozpatruje przede wszystkim teren wzdłuż nakazanej marszruty, przy czym powinien:

- obliczyć długość marszruty, odpoczynki i czas trwania marszu;
- ocenić drożnię /drogi przelotowe i rekadowe/, ich ilość i jakość, szczególnie na rubieży przewidywanego starcia się z nieprzyjacielem;
- ocenić rejony wzdłuż trasy, na które nieprzyjaciół może wykonać uderzenie jądrowe lub użyć broni chemicznej lub biologicznej;
- sytuację skażeń w rejonie działania;
- ocenić jakie istnieją możliwości obejścia tych rejonów;
- określić tempo marszu na poszczególnych odcinkach marszruty;
- ocenić rejony odpoczynków;
- określić rejony dogodne do działania organów rozpoznawczych i czołgów nieprzyjaciela;
- ocenić marszrutę pod względem zabezpieczenia przeciwlotniczego i maskowania;
- ustalić rejony przewidywanego starcia się z nieprzyjacielem i wybrać najdogodniejsze rubieże rozwinięcia się ubezpieczeń i sił głównych batalionu;
- wybrać marszruty dla ubezpieczeń bojowych;
- ustalić w razie potrzeby rejony, w których należy wystawić ubezpieczenia boczne stałe, ich siłę i skład.

W dalszym ciągu swej pracy dowódca batalionu winien ocenić warunki meteorologiczne, określić sposób organizacji dowodzenia i łączności, ustalić swoje miejsce i sztabu w ugrupowaniu marszowym oraz ocenić warunki zaopatrywania i ewakuacji.

Po dokonanej analizie zadania, kalkulacji czasu i ocenie położenia, dowódca pułku /batalionu/ pobiera decyzję do marszu, która powinna obejmować:

- rubieżę prawdopodobnego zetknięcia się z nieprzyjacielem i sposób rozwinięcia pułku /batalionu/ do walki;
- cel marszu i czas jego wykonania;
- marszrutę i ugrupowanie marszowe;
- skład i zadania pododdziałów wyznaczonych na rozpoznanie;
- skład i zadania ubezpieczenia marszowego;
- czas przekroczenia punktu wyjściowego i linii wyrównania przez ubezpieczenia marszowe i siły główne;
- miejsce odpoczynków, noclegów, odpoczynków dziennych, odpoczynków dobowych;
- organizację bojowego zabezpieczenia marszu;
- organizację dowodzenia i łączności;
- organizację zabezpieczenia inżynierskiego i regulacji ruchu;
- organizację materiałowego i technicznego zabezpieczenia marszu.

B. Doprowadzenie decyzji do wykonawców.

Decyzję dowódcy można przekazywać wykonawcom ustnie, pisemnie /graficznie/ lub przez techniczne środki łączności, traktując ją jako rozkaz bojowy.

Doprowadzenie decyzji do wykonawców polega na:

- postawieniu zadań bojowych;
- wydaniu wytycznych do zabezpieczenia bojowego;
- wydaniu wytycznych do organizacji dowodzenia i łączności, regulacji ruchu, zabezpieczenia inżynieryjnego i materiałowo-technicznego marszu oraz wytyczne do organizacji współdziałania.

Zadania bojowe oraz wszelkiego rodzaju wytyczne na marsz stawia dowódca według punktów i zasad przyjętych w innych działaniach bojowych, uwzględniając zagadnienia związane z marszem.

W dogodnych warunkach dowódca batalionu /pułku/ może stawiać zadania bojowe na marsz według następującej kolejności:

1. Wiadomości o nieprzyjacielu:

- gdzie jest nieprzyjaciel i co robi;
- możliwość /rubież, rejon/ spotkania się z nieprzyjacielem;
- działanie lotnictwa npla i możliwości użycia broni masowego rażenia.

2. Zadanie batalionu /pułku/:

- środki wzmocnienia;
- trasa marszu i szybkość marszu;
- zadanie w czasie marszu;
- zadanie po wykonaniu marszu;
- ugrupowanie marszowe batalionu;
- punkt wyjściowy /linia wyjściowa/ i czas przekroczenia siłami głównymi;
- linie wyrównania i czas ich przekroczenia siłami głównymi;
- miejsce odpoczynków i czas ich trwania.

3. Zadanie sąsiadów:

- kto wykonuje marsz na prawo /lewo/, trasa marszu i zadanie;
- kto znajduje się w przodzie i jakie wykonuje zadanie;
- sposób współdziałania z sąsiadami.

4. Zadanie dla szpicy /awangardy/:

- środki wzmocnienia;
- trasa marszu i szybkość marszu;
- zadanie w czasie marszu;
- zadanie po wykonaniu marszu;
- czas przekroczenia punktu /linii/ wyjściowego ;
- czas przekroczenia linii wyrównania;
- miejsce odpoczynków i czas ich trwania;
- sposób współdziałania z pozostałymi rzutami marszowymi.

5-9. Zadanie dla rzutów marszowych /poszczególnych kompanii/baterii/.

- środki wzmocnienia;
- trasa marszu i szybkość marszu;
- zadanie w czasie marszu;
- zadanie po wykonaniu marszu;
- czas przekroczenia punktu /linii/ wyjściowego;
- czas przekroczenia linii wyrównania;
- miejsce odpoczynków i czas ich trwania;
- odległości w czasie marszu między rzutami marszowymi;
- sposób współdziałania między rzutami marszowymi i sąsiadami.

10. Zadanie dla szpicy /patrolu/ tylnej.

- środki wzmocnienia;
- trasa marszu i szybkość marszu;
- odległość w czasie marszu od egona ubezpieczanej kolumny;
- zadanie w czasie marszu;
- zadanie po wykonaniu marszu;

- czas przekroczenia punktu /linii/ wyjściowego
- miejsce odpoczynków i czas ich trwania.

11. Gotowość do marszu.

12. Miejsce i zadania urządzeń tyłowych w czasie marszu i po wykonaniu marszu.

13. Miejsce SD w czasie marszu i po wykonaniu marszu.

14. Zastępcy.

15. Składanie meldunków:

- o jakich sprawach, kiedy i w jaki sposób meldować.

Dowódca batalionu /pułku/ stawiając zadania bojowe dla rzutów marszowych może jednocześnie wydawać wytyczne do współdziałania, wiążąc je z zadaniami bojowymi. W wytycznych współdziałania, dowódca ustala sposób rozwinięcia się na poszczególnych rubieżach oraz określa warianty ugrupowania i działania pododdziałów batalionu /pułku/ na wypadek zawiązania się boju spotkaniowego.

6. Zabezpieczenie bojowe marszu.

Zabezpieczenie bojowe marszu ma na celu zapewnienie sprawnego przemarszu pułku /batalionu/, zabezpieczenie przed niespodziewanymi napadami npla z ziemi i powietrza oraz umożliwienie zorganizowanego zajęcia rejonów ześrodkowania lub wejścia do walki z marszu.

Zabezpieczenie bojowe marszu obejmuje:

- rozpoznanie;
- ubezpieczenie;
- obronę przed bronią masowego rażenia;
- obronę przeciwlotniczą;
- maskowanie.

Rozpoznanie.

Dokładnie zorganizowane rozpoznanie w marszu, w dużej mierze przyczynia się do wykonania na czas otrzymanego zadania. Organizują i prowadzą go wszystkie rodzaje wojsk i winny one dać dowódcy konkretne dane odnośnie npla, kierunku jego działania, ugrupowania, istnienia w ugrupowaniu npla środków napadu jądrowego i chemicznego, rubieży spotkania się z nieprzyjacielem itp.

Ponadto do zadań rozpoznania należy rozpoznanie marszrut, mostów, przepraw, odcinków dróg skażonych i możliwości ich pokonania i obejścia.

Zadanie rozpoznania w marszu w przewidywaniu boju spotkaniowego wykonuje lotnictwo i pododdziały /oddziały/ rozpoznawcze wojsk naziemnych. Pododdziały /oddziały/ rozpoznawcze działają na kierunku marszu sił głównych i na ich skrzydłach.

Pułk /batalion/ w marszu rozpoznanie organizuje i prowadzi własnymi siłami według zasad założonych w działaniach bojowych, oraz wykorzystuje wiadomości uzyskane przez organa rozpoznawcze wyższego szczebla i sąsiadów. Organa rozpoznawcze pułku /batalionu/ w marszu działają na maksymalnym zasięgu posiadanych radiostacji.

Organizując rozpoznanie w marszu należy pamiętać o zachowaniu odwodu sił i środków rozpoznania, dla zorganizowania dodatkowego rozpoznania z chwilą nawiązania walki z nieprzyjacielem.

Wytyczne dowódcy pułku /batalionu/ w zakresie rozpoznania obejmują:

- a/ zadania do rozpoznania;
- b/ siłę i skład pododdziałów rozpoznawczych;
- c/ sposoby prowadzenia rozpoznania;
- d/ gotowość rozpoznania;
- e/ czas i sposób przekazywania wiadomości.

Ubezpieczenie marszowe.

Ubezpieczenia marszowe stanowią jeden z elementów ugrupowania marszowego pułku /batalionu/ i dlatego zadania ich oraz skład omówione zostały w punkcie 3.

Wytyczne dowódcy pułku /batalionu/ w zakresie ubezpieczenia obejmują:

- zadania ubezpieczenia czołowego, bocznych i tylnego w czasie marszu, odpoczynków i w rejonie planowanego ześrodkowania lub rubieży wejścia do walki;
- miejsca ubezpieczenia czołowego, bocznych i tylnego w czasie marszu, odpoczynków i w rejonie planowanego ześrodkowania lub rubieży wejścia do walki;
- ilość i sposób organizacji ubezpieczeń w pododdziałach w czasie marszu, odpoczynków i w rejonie planowanego ześrodkowania wojsk;
- sygnały powiadamiania o działaniu nieprzyjaciela i sygnały alarmowe.

Obrona przeciwlotnicza.

Zadaniem obrony przeciwlotniczej w marszu jest zabezpieczenie kolumny marszowej przed niespodziewanym napadem lotnictwa nieprzyjaciela, zadanie strat lotnictwu i niedopuszczenie do opóźnienia marszu. Pułk /batalion/ wykonujący marsz będzie korzystał z obrony przeciwlotniczej zorganizowanej przez wyższe szczeble dowodzenia oraz środki osłony powietrznej kraju.

Przydzielone pododdziały artylerii plot wykorzystuje się do osłony najważniejszych elementów ugrupowania. Ponadto w zwalczaniu nieprzyjacielskich samolotów działających na małych wysokościach biorą udział przeciwlotnicze karabiny maszynowe i broń maszynowa pododdziałów odpowiednio przygotowana.

System obrony przeciwlotniczej w czasie marszu
obejmuje:

- służbę obserwacyjną meldunkową;
- system ognia przeciwlotniczych karabinów maszynowych i dział przeciwlotniczych;
- ma-skowanie;
- działanie lotnictwa myśliwskiego i broni rakietowej.

Przy podejściu do cieśnin, węzłów dróg, przepraw itp. przeciwlotnicze karabiny maszynowe i działa plot wysuwają się do przodu, zajmują stanowiska ogniowe i osłaniają przemarsz przez zagrożone odcinki marszruty, po czym dołączają do ugrupowania marszowego pułku /batalionu/.

Na sygnał alarmu lotniczego kolumny rozczłonkują się i w zależności od sytuacji kontynuują marsz, zwiększając szybkość, lub zatrzymują się w ukryciach.

Oplot organizuje dowódca pułku /batalionu/ na podstawie wytycznych dowódcy dywizji /pułku/ i własnej decyzji.

Wytyczne dowódcy pułku /batalionu/ w zakresie obrony przeciwlotniczej obejmują:

- informacje o sposobie i środkach zwalczania lotnictwa npla przez wyższe szczeble w czasie marszu i w rejonie ześrodkowania;
- sposób organizacji powiadamiania /sygnał oplot/ i sposób jego podawania;
- zachowanie się pododdziałów w wypadku nalotu:
 - pojedynczych samolotów;
 - grup samolotów;
 - działanie lotnictwa rozpoznawczego;
- siły i środki oraz sposób zwalczania nisko latających samolotów npla i jego śmigłowców przez pododdziały;
- gotowość obrony przeciwlotniczej.

Obrona przed bronią masowego rażenia.

Organizacja obrony przeciw środkom masowego rażenia ma na celu zachowanie bojowej zdolności wojsk i umożliwienie swobody działań w warunkach użycia broni masowego rażenia. Obejmuje ona w marszu głównie powiadamianie wojsk, rozśrodkowanie, rozpoznanie i likwidację skutków napadu.

Powiadamianie wojsk polega na ogłoszeniu oraz odwołaniu alarmu, które dokonuje się za pomocą środków łączności radiowej. Alarm ogłasza i odwołuje dowódca pułku /batalionu/ głównie na podstawie komend otrzymanych od przełożonych.

Rozśrodkowanie wojsk w czasie marszu osiąga się przez ściśle przestrzeganie ustalonych odległości i odstępów między pododdziałami oraz przez niedopuszczanie do skupiania wojsk w pobliżu newralgicznych punktów. Ochronę wojsk przed skażeniem w czasie marszu zapewniają pancerny wozów bojowych oraz indywidualne środki obrony przeciwchemicznej.

Rozpoznanie skażeń i zakażeń prowadzą patrole rozpoznania skażeń i zakażeń. Patrole rozpoznania skażeń i zakażeń przydziela się do pododdziałów rozpoznawczych, ubezpieczeń marszowych i oddziałów zabezpieczenia ruchu. Patrole skażeń i zakażeń organizuje się ze składu plutonu rozpoznania skażeń.

Posterunki obserwacji skażeń organizuje się w pułku /batalionie / i rozmieszcza się je na czołe sił głównych. Oprócz tego z nieetatowych pododdziałów organizuje się posterunek w rzucie tyłowym.

Likwidację skutków napadu bronią masowego rażenia organizuje się zgodnie z ogólnymi zasadami. Częściowe zabiegi specjalne dokonują pododdziały we własnym zakresie w czasie przerw i odpoczynków, a indywidualne zabiegi mogą dokonywać w czasie ruchu. Całkowite zabiegi specjalne z reguły przeprowadza się w czasie długich przerw w marszu oraz w czasie dziennych, nocnych lub dobowych odpoczynków.

Wytyczne dowódcy pułku /batalionu/ w zakresie obrony przed bronią masowego rażenia obejmują następujące zagadnienia:

- organizacja powiadamiania, sygnały OPatom i OPchem;
- prowadzenie rozpoznania skażeń i zakażeń;
- zaopatrzenie wojsk w sprzęt dozymetryczny;
- zabezpieczenie wojsk w indywidualne środki ochrony przed skażeniami i środki odkażające z uwzględnieniem możliwości powtórnych napadów jądrowych, chemicznych lotnictwa npla;
- udzielanie pomocy skażonym środkami trującymi i promieniotwórczymi;
- prowadzenie dezaktywacji oraz zabiegów sanitarnych;
- prowadzenie kontroli dozymetrycznej;
- odkażanie uzbrojenia, sprzętu bojowego, środków transportowych, umundurowania, wyposażenia i terenu.

Maskowanie.

Celem maskowania jest wprowadzenie w błąd npla co do własnych zamiarów, rozmieszczenia sił i środków oraz charakteru działań własnych wojsk. Maskowanie w czasie marszu organizuje dowódca pułku /batalionu/ na podstawie wytycznych dowódcy dywizji /pułku/ i własnej decyzji siłami wszystkich pododdziałów za pomocą etatowych i podręcznych środków maskowania. Maskowanie winno być organizowane w aspekcie ukrycia siły żywej, sprzętu bojowego i środków transportowych oraz ich manewru w czasie marszu, odpoczynków i rejonach ześrodkowania przed wszystkimi rodzajami obserwacji npla.

Maskowanie w czasie marszu osiąga się przez:

- umiejętne wykorzystanie maskujących właściwości terenu, pory nocnej i innych warunków ograniczonej widoczności;
- wykorzystanie etatowych i podręcznych środków maskujących;
- umiejętne wykonanie przez stan osobowy prac związanych z maskowaniem, z uwzględnieniem ustalonych sposobów maskowania świateł;
- zachowanie tajemnicy wojskowej.

W wytycznych do maskowania dowódca pułku /batalionu/ podaje:

- informacje o możliwościach obserwacyjnych npla;
- sposób maskowania siły żywej, sprzętu bojowego i środków transportowych w czasie marszu, odpoczynków i rejonie planowanego ześrodkowania;
- sposób maskowania ruchu pododdziałów oraz dowozu i ewakuacji w rejonach ześrodkowania;
- sposób prowadzenia rozmów przez techniczne środki łączności.

Organizacja dowodzenia i łączności.

Dowodzenie pododdziałami w marszu polega na:

- ciągłej kontroli ruchu kolumn i ich gotowości do rozwinięcia;
- wydawanie podwładnym dodatkowych zadań wynikających ze zdobytych wiadomości o nieprzyjacielu;
- utrzymanie ciągłej łączności z elementami rozpoznania i ubezpieczenia.

Dowódca dowodzi pododdziałami przy pomocy krótkich rozkazów i zarządzeń przekazywanych przez łączników, a w walce z chwilą nawiązania boju spotkaniowego przy pomocy technicznych środków łączności.

Dowódca pułku /batalionu/ ze sztabem maszeruje najczęściej na czołe sił głównych. W wypadku zawiązania boju spotkaniowego dowódca pułku /batalionu/ udaje się do szpicy /awangardy/ w celu bezpośredniego kierowania walką, a dowódca kompanii udaje się do patrolu.

Zasadniczymi środkami łączności w czasie marszu jest radio i ruchome środki łączności. Radiostacje w marszu pracują na odbiór i używa się ich do przekazywania sygnałów radiowych według zawczasu opracowanej tabeli. Pełna praca radiostacji rozpoczyna się z chwilą rozwinięcia się pododdziałów do walki. Aktywną pracę na radiostacjach w toku marszu można prowadzić z pododdziałami rozpoznawczymi.

W marszu łączność organizuje się tak, aby w wypadku zawiązania boju spotkaniowego nie potrzeba było dodatkowo organizować łączności. W tym celu przygotowuje się z góry wszystkie elementy ruchu dla łączności radiowej, a środki łączności ruchomej rozmieszcza się w odpowiednich kolumnach.

Wytyczne dowódcy pułku /batalionu/ w zakresie organizacji dowodzenia i łączności na marsz obejmują następujące zagadnienia:

- w jakim ugrupowaniu pułk /batalion/ wykonuje marsz, jakie funkcje w nim spełniają bataliony /kompanie/ i jakie występują jeszcze elementy ugrupowania;
- sposób współdziałania w momencie nawiązania boju spotkaniowego;
- miejsce dowódców i sztabów w ugrupowaniu marszowym;
- do jakiego czasu, z kim i jakimi środkami powinna być nawiązana łączność dowodzenia, współdziałania, tyłów i powiadamiania;

- szczególne wymagania stawiane łączności w czasie marszu i w boju spotkaniowym;
- ograniczenia w wykorzystywaniu środków łączności wynikające z potrzeby zabezpieczenia się przed wpływem nieprzyjaciela;
- termin przedstawienia planu łączności do zatwierdzenia.

Wytyczne dowódcy pułku /batalionu/ w zakresie organizacji regulacji ruchu na marsz obejmują:

- organizację rozpoznania głównych i zapasowych dróg marszu;
- określenie miejsc posterunków regulacji ruchu w rejonie wyjściowym, na trasie marszu i planowanym rejonie ześrodkowania lub rubieży wejścia do walki;
- wyznaczenie komendantów dróg /odcinków dróg/ oraz ich zadania;
- organizację łączności komendantów dróg z komendantami odcinków dróg i posterunkami regulacji ruchu oraz komendantów dróg ze sztabem /stanowiskiem/ dowodzenia;
- posiadanie odwodu sił i środków regulacji ruchu.

Zabezpieczenie inżynieryjne marszu.

W zakresie inżynieryjnego zabezpieczenia marszu oddziałów i pododdziałów mogą być realizowane następujące zadania:

- rozpoznanie inżynieryjne;
- prace i przedsięwzięcia drogowo-mostowe;
- usuwanie zapór z dróg i obiektów drogowych;
- przedsięwzięcia maskujące.

Zadania rozpoznania inżynieryjnego wykonują pododdziały inżynieryjne w ramach rozpoznania ogólnego pułku /batalionu/, które zostały omówione w wytycznych dowódcy pułku /batalionu/ do zabezpieczenia bojowego marszu.

W zakresie drogowo- mostowym mogą być wykonywane następujące prace:

- naprawa uszkodzonych dróg i obiektów drogowych;
- budowa mostków na wąskich przeszkodach wodnych lub rowach;
- urządzenia zjazdów i wjazdów /droga na nasypie/;
- urządzenie objazdów zniszczonych /skażonych/ odcinków dróg;
- przygotowanie odcinków dróg na przełaj.

Dla zabezpieczenia marszu pod względem drogowo- mostowym organizuje się na szczeblu pułku 1-2 OZR. OZR pułku składa się najczęściej z plutonem saperów, grupy piechoty /do plutonu/ i 2-3 chemików zwiadowców z przyrządami dozymetrycznymi i dzieli się na trzy grupy:

- rozpoznawczo-rozgodzeniową /drużyna saperów i chemicy/;
- drogowo-mostową /dwie drużyny saperów/;
- ubezpieczenia bojowego /piechota/.

Usuwanie zapór z dróg i obiektów drogowych może wykonywać grupa rozpoznawczo-rozgodzeniowa lub pododdziały szpicy.

Przedsięwzięcia maskujące realizują w miarę potrzeby wszystkie pododdziały.

Wytyczne dowódcy pułku /batalionu/ w zakresie zabezpieczenia inżynieryjnego marszu obejmują:

- zabezpieczenie w zakresie usuwania zapór inżynieryjnych z dróg i obiektów drogowych;
- siłę, skład i zadania OZR w zakresie rozpoznania;
- sposób zabezpieczenia w zakresie drogowo-mostowym;

- sposób zabezpieczenia pododdziałów pod względem inżynieryjnym w czasie odpoczynków i rejonie planowanego ześrodkowania;
- przedsięwzięcia pododdziałów w zakresie maskowania.

Wytyczne dowódcy pułku /batalionu/ w zakresie zabezpieczenia materiałowo-technicznego i medycznego marszu obejmują następujące zagadnienia:

- skład kolumn marszowych tyłów i drogi marszu;
- czas i rejon odpoczynków pododdziałów tyłowych;
- czas i rejon ześrodkowania pododdziałów tyłowych po wykonaniu marszu;
- uzupełnienie w pododdziałach i transporcie tyłowym pułku zapasów środków materiałowych do obowiązujących norm;
- posiadanie dodatkowych zapasów mps w ilościach potrzebnych na pokrycie zużycia w czasie marszu;
- sposoby wykorzystania transportu dla dowozu zaopatrzenia pododdziałów przed wymarszem, w czasie marszu i po osiągnięciu nakazanych rejonów;
- przeprowadzenie obsługi technicznej uzbrojenia, wozów bojowych i pojazdów mechanicznych i doprowadzenie ich do stanu używalności;
- sprawdzenie wyposażenia wozów bojowych i pojazdów mechanicznych w sprzęt inżynieryjno-saperski, środki umożliwiające pokonywanie trudnych odcinków dróg, urządzenia na maskowanie świateł oraz przyrządy noktowizyjne;
- wywakuowanie z pułku tego co może przeszkadzać pododdziałom w czasie marszu i rejonie ześrodkowania po wykonaniu marszu /ranni, chorzy, porażeni, zbędne materiały i niesprawny sprzęt techniczny, który nie może być naprawiony do chwili rozpoczęcia marszu/;

- przygotowanie odpowiednich zapasów wody, które zapewniłyby potrzeby wojsk do czasu osiągnięcia najbliższych źródeł wody lub punktu zaopatrywania w wodę;
- organizację i prowadzenie rozpoznania medycznego dróg marszu;
- kontrolę przestrzegania przez żołnierzy zasad higieny osobistej i marszowej oraz organizację zabezpieczenia leczniczo-ewakuacyjnego pododdziałów;
- przygotowanie i wydanie gorących posiłków i suchego prowiantu /racja "S"/ podając czas i miejsce wydania przed wymarszem, w czasie marszu lub po wykonaniu marszu;
- wyznaczenie sił i środków do technicznego zamykania kolumn marszowych /warsztaty naprawcze, personel medyczny, transport sanitarny, część środków materiałowych, a szczególnie mps/;
- czas osiągnięcia gotowości tyłów do wymarszu i składania meldunków odnośnie materiałowo-technicznego i medycznego zabezpieczenia pododdziałów przed marszem, w czasie marszu i po osiągnięciu nakazanych rejonów.

7. Prowadzenie marszu.

A. Wyciąganie kolumn.

Jeśli pułk /batalion/ znajduje się w rejonie ześrodkowania to marsz pułku /batalionu/ poprzedzi wyciąganie kolumn.

Wyciąganie kolumn pododdziałów przeprowadza się w ich rejonach rozmieszczenia. Włączanie kolumn pododdziałowych w kolumnę pułkową /batalionową/ dokonuje się w określonym punkcie - przejścia, skąd rozpoczyna się marsz pułku /batalionu/ w przewidywanym ugrupowaniu.

Za początek marszu należy uważać przekroczenie punktu wyjściowego czołem kolumny sił głównych.

Sprawny marsz zależy w dużej mierze od sposobu wyciągania na czas kolumn pododdziałowych, sprawnego ich włączania w kolumnę pułkową /batalionową/ oraz terminowego przekraczania przez poszczególne rzuty pułku /batalionu/ punktu przejścia zarówno czołem jak i ogonem kolumny. Podczas wyciągania kolumn, włączania ich w kolumnę pułkową /batalionową/, jak i podczas przekraczania punktu wyjściowego⁸⁰ należy przestrzegać zasad marszu, a szczególnie odległości między pododdziałami.

B. Prowadzenie marszu.

W czasie prowadzenia marszu dowódca pułku /batalionu/ znajduje się najczęściej na czołe sił głównych lub wraz z ruchomą grupą dowodzenia kontroluje przebieg marszu oraz przestrzeganie zasad maskowania i dyscypliny marszu w poszczególnych rzutach marszowych.

Sztab utrzymuje łączność z pododdziałami rozpoznawczymi, zbiera wiadomości o nplu i wojskach własnych i przedstawia je dowódcy z odpowiednimi wnioskami.

Wojska w czasie marszu powinny ściśle przestrzegać ustalonego porządku marszu i utrzymywać nakazaną szybkość.

W celu zatrzymania się kolumn dowódca pułku /batalionu/ podaje ustalony sygnał jednocześnie wszystkim dowódcom rzutów marszowych. Po otrzymaniu sygnału czoła poszczególnych elementów ugrupowania marszowego zatrzymują się natychmiast, a poszczególne wozy bojowe i pojazdy mechaniczne zatrzymują się kolejno po uzyskaniu ustalonej przez dowódcę odległości. W czasie odpoczynków odległości między wozami bojowymi i pojazdami mechanicznymi mogą ulec zmianie. Będzie to uzależnione od konkretnej sytuacji i warunków terenowych. Ponadto przy zatrzymywaniu się kolumn należy również zwrócić uwagę, aby poszczególne pododdziały nie zatrzymywały się na skrzyżowaniach dróg, mostach, wiaduktach, groblach itp.

Praca dowódcy i sztabu w czasie długich odpoczynków w marszu oraz podczas odpoczynków dziennych /nocnych/ koncentruje się przede wszystkim na przedsięwzięciach związanych z zabezpieczeniem bojowym wojsk i uzupełnieniem paliwa, na przeglądzie technicznym sprzętu oraz na organizacji wyżywienia i odpoczynku składu osobowego.

W czasie przemarszu przez lasy i większe miejscowości należy uprzednio je rozpoznać i w miarę potrzeb wystawić ubezpieczenia stałe.

Awangarda^Wchodzi do lasu lub większej miejscowości wówczas, kiedy przeciwległy skraj opanują pododdziały rozpoznawcze. Siły główne wchodzi do lasu lub większej miejscowości po wyjściu z niej awangardy i pod osłoną ubezpieczeń bezpośrednich.

Przemarsz pułku /batalionu/ przez ciaśniny, wąwozy, groble itp. będzie z zasady osłaniany artylerią przeciwlotniczą dywizji lub wyższego szczebla. Przejścia te należy pokonywać na zwiększonych szybkościach.

W wypadku ataku lotnictwa npla, wojska na podany sygnał nakładają indywidualne środki ochronne i kontynuują marsz w dalszym ciągu. Artyleria i przeciwlotnicze karabiny maszynowe prowadzą ogień do samolotów npla. Do samolotów lecących na niskich pułapach prowadzą ogień wyznaczone w tym celu karabiny maszynowe. Po odwołaniu alarmu pododdziały porządkują się, nabierając ustalonej szybkości i odległości - jeżeli nie są zachowane.

W razie dokonania przez lotnictwo npla zniszczeń na drogach marszu, dowódca stawia dodatkowo zadania saperom w celu wykonania napraw lub wytyczenia dróg obejścia, nie dopuszczając do zatrzymania się maszerujących wojsk.

W wypadku napadu atomowego npla bezpośrednio na maszerujące pododdziały, dowódca pułku /batalionu/ powinien przede wszystkim na podstawie meldunków ustalić, które z pododdziałów zachowały zdolność bojową.

Na podstawie otrzymanych meldunków, dowódca pułku /batalionu/ powinien ogólnie zorientować się w położeniu i niezwłocznie wydać zarządzenia zmierzające do kontynuowania marszu przez siły, które zachowały zdolność bojową. Nawet w wypadku gdy pułk /batalion/ poniesie duże straty decyzja na przerwanie marszu musi być podjęta tylko po uzyskaniu zgody przez dowódcę dywizji. Dowódca pułku /batalionu/ wraz z zasadniczą częścią sztabu z reguły powinien kontynuować marsz z ocalałymi pododdziałami nawet wówczas, gdy nie stanowią one większości sił pułku.

Zasada ta tym bezpośredniej powinna być przestrzegana im bliżej kolumna pułku /batalionu/ znajduje się od rejonu możliwego spotkania z nieprzyjacielem.

Równoległe z przedsięwzięciami zmierzającymi do kontynuowania marszu, dowódca pułku /batalionu/ powinien skierować do pododdziałów objętych uderzeniem jądrowym swego zastępcę lub oficera sztabu wraz z odpowiednimi siłami i środkami. Siły i środki przydzielone zastępcy pułku /batalionu/ lub oficerowi sztabu powinny umożliwić: utrzymanie łączności z dowódcą pułku /batalionu/; rozpoznanie skażeń; udzielenie pomocy medyczno-sanitarnej; udzielenie pomocy technicznej i inżynierskiej w celu usunięcia zatorów oraz utrzymanie porządku w rejonie uderzenia jądrowego.

Siły i środki skierowane przez dowódcę pułku /batalionu/ w rejon uderzenia jądrowego w żadnym wypadku nie powinny osłabić zdolności bojowej sił, które kontynuują marsz.

Do obowiązków oficera, który przybędzie do pododdziału obezwładnionego bronią jądrową należy:

- zorientowanie się na miejscu o stanie obezwładnionego pododdziału i złożenie szczegółowego meldunku dowódcy pułku /batalionu/;
- z ocalałych żołnierzy i sprzętu zorganizowanie doraźnie zdolnego do działania pododdziału bojowego i spowodować jak najszybsze dołączenie jego do kolumny maszerującego pułku /batalionu/;

- zorganizowanie pomocy medyczno-sanitarnej oraz technicznej;
- zorganizowanie prac mających na celu ułatwienie ewakuacji ludzi i sprzętu.

Z reguły zastępca dowódcy pułku /batalionu/ lub oficer wysłany przez dowódcę pułku /batalionu/ dołącza do kolumny marszowej pułku /batalionu/ wraz z grupą ocalałych żołnierzy, powierzając kierownictwo prac w rejonie uderzenia jądrowego jednemu z młodszych oficerów.

Rejony skażone bojowymi środkami promieniotwórczymi i chemicznymi obchodzi się, a w wypadku niemożliwości obejścia pokonuje się na maksymalnych szybkościach, przy czym skład osobowy wykorzystując indywidualne środki ochronne powinien znajdować się w wozach bojowych z zamkniętymi włazami i w samochodach z założonymi brezentami. Po pokonaniu odcinka skażonego, wojska mogą być czasowo zatrzymane w celu dokonania częściowych zabiegów specjalnych, o ile jest to koniecznym, względnie mogą kontynuować marsz dalej, a zabiegi specjalne będą dokonane w czasie odpoczynku.

W przypadku użycia przez npla środków trujących, skład osobowy na podany sygnał nakłada indywidualne środki obrony przeciwchemicznej i zwiększając szybkość kontynuuje marsz w celu jak najszybszego wyjścia ze skażonego rejonu. Po wyjściu z rejonu skażonego, pododdziały, które wymagają odkażenia, mogą być za pozwoleniem przełożonego dowódcy na miejscu poddane zabiegom specjalnym. Pozostałe pododdziały mogą być poddane zabiegom specjalnym w czasie długich odpoczynków względnie po zakończeniu marszu.

Na całej trasie przemarszu poszczególne rzuty marszowe winny być zawsze gotowe do rozwinięcia się w ugrupowanie bojowe. Przy zetknięciu się z małymi grupami npla dowódca na podstawie wiadomości otrzymanych od pododdziałów rozpoznawczych i czołowych elementów ubezpieczenia, stawia dodatkowe zadania dla awangardy, a w razie konieczności wzmacnia ubezpieczenia i dąży do zniszczenia napotkanego npla. Siły główne w tym czasie kontynuują marsz.

II. BÓJ SPOTKANIOWY NA SZCZEBŁU PODODZIAŁÓW I ODDZIAŁÓW

ZMECHANIZOWANYCH I CZOLGÓW.

1. Istota i cechy charakterystyczne boju spotkaniowego.

Bój spotkaniowy jest formą natarcia, który może ^{wy}niknąć w toku wszystkich rodzajów działań bojowych, a w szczególności:

- przy zetknięciu się wojsk maszerujących lub wykonujących pościg za kolumnami przeciwnika;
- przy spotkaniu się nacierających wojsk z kontratakującymi, lub przeciwuderzającymi odwodami nieprzyjaciela;
- przy podejściu odwodów wojsk własnych będących w obronie do wykonania kontrataku, lub przeciwuderzenia;
- przy działaniu desantów powietrznych własnych lub nieprzyjaciela.

Celem boju spotkaniowego jest okrążenie i zniszczenie przeciwnika, co osiąga się przez gwałtowne uderzenie na jego skrzydło oraz tyły i zniszczenie go częściami.

Bój spotkaniowy charakteryzuje się:

- niedostatecznie jasną sytuację w chwili nawiązania walki;
- gwałtowną i szybką zmianą sytuacji, oraz szybkim przebiegiem działań bojowych;
- uporczywą walką o uchwycenie i utrzymanie inicjatywy w toku całej walki;
- szybką zmianą ugrupowania bojowego wojsk i zdecydowanym potęgowaniem wysiłków w głębi;
- rozwijaniem się działań bojowych na szerokim froncie, swobodą manewru i zwykle istnieniem otwartych skrzydeł.

Powodzenie w boju spotkaniowym osiąga się przez wykrycie zawczasu podchodzącego nieprzyjaciela, powzięcia we właściwym czasie decyzji i szybkie doprowadzenie zadań do wojsk, uprzedzenie nieprzyjaciela w wykonaniu uderzeń jądrowych i lotnictwa, otwarciu ognia artylerii, opanowaniu dogodnych rubieży oraz przez szybkie rozwinięcie wojsk w ugrupowanie bojowe, uprzedzenie w przejściu do ataku, zdecydowane i uzgodnione działanie wojsk i szerokie przejawienie inicjatywy przez wszystkich dowódców.

Uprzedzenie nieprzyjaciela w rozwinięciu wojsk i przejściu do ataku może doprowadzić do rozbicia silniejszego ugrupowania nieprzyjaciela, który się nie zdążył rozwinąć.

Bój spotkaniowy rozwija się z reguły na szerokim froncie jednak powodzenie w nim zależy od szybkości i siły uderzenia na głównym kierunku, dlatego też przy nawiązaniu walki należy dążyć do szybkiego zdeorganizowania ugrupowania przeciwnika, przez użycie broni jądrowej i konwencjonalnej, na wybranym kierunku w celu wyjścia na jego tyły i niszczenia go częściami.

Szybkie i gwałtowne zmiany w sytuacji przy nawiązaniu boju spotkaniowego, powodują niepełną znajomość aktualnego położenia, a co za tym idzie konieczność pobierania decyzji na podstawie niepełnych danych, o składzie i ugrupowaniu przeciwnika w skrajnie skróconym czasie.

Stąd też w celu zdobycia i utrzymania inicjatywy w walce nieodzownym jest:

- uprzedzenie przeciwnika w użyciu broni jądrowej, rozwinięciu sił i uderzeniu na jego ugrupowanie;
- unikanie szablonowych sposobów rozwinięcia wojsk i prowadzenia walki;
- zdecydowane działanie i bicie przeciwnika na najbardziej newralgicznym i najmniej oczekiwanym dla niego kierunku.

Dynamiczny i gwałtowny przebieg boju i zdecydowane działanie walczących stron do zdobycia i utrzymania inicjatywy oraz wzajemnego pobicia się, powoduje, że bój spotkaniowy szybko przeradza się w inną formę lub rodzaj działań:

- w pościg jeżeli przeciwnik został rozbity i przechodzi do odwrotu;
- w natarcie jeśli nieprzyjaciel zdołał się rozwinąć i przejść do obrony;
- w obronę w wypadku uderzenia przeważających sił nieprzyjaciela.

W boju spotkaniowym szczególnego znaczenia nabiera manewr wojskami, którego celem jest stworzenie najbardziej dogodnego i korzystnego położenia sił własnych wobec ugrupowania przeciwnika, na wybranym kierunku.

Formy manewru w boju spotkaniowym uwarunkowane są:

- ugrupowaniem i położeniem przeciwnika w stosunku do sił własnych i sąsiadów;
- charakterem działań nieprzyjaciela w chwili starcia się wojsk;
- warunkami terenowymi, czasem i porą roku.

Niezależnie jednak od warunków w jakich nawiązuje się bój spotkaniowy manewr winien być prosty i bez skomplikowanych przegrupowań wojsk własnych i winien zapewnić szybkie rozwinięcie sił własnych i użycie całości artylerii i czołgów.

W boju spotkaniowym w zależności od szczebla dowodzenia mogą być stosowane wszystkie trzy formy manewru tj.: skrzydłowy, czołowy, bądź odwrotowy.

Jednak na szczeblu batalionu pułku zasadniczą formą manewru jest oskrzydlenie - rodzaj manewru skrzydłowego. Zapewnia on prostotę działania i możliwość większego powodzenia w wyniku uderzenia na skrzydło nieprzyjaciela.

Manewr czołowy może być stosowany w wypadku braku dogodnych warunków do oskrzydlenia.

Manewr odwrotowy może mieć miejsce w warunkach kiedy:

- przeciwnik wyprzedził nasze pododdziały w rozwinięciu się i zmusza nas do rozegrania walki w terenie dla nas niedogodnym;
- nieprzyjaciel posiada przewagę, a przejście do obrony jest niecelowe;
- w wyniku walki nieprzyjaciel zagroził nam okrążeniem.

2. Miejsce i zadania pododdziałów i oddziałów w boju spotkaniowym.

Miejsce i zadania batalionu /pułku/ zależą od rodzaju działań w jakich zostanie zawiązany bój spotkaniowy/natarcie, obrona, czy marsz w celu przesunięcia wojsk, do nowego rejonu/, oraz od tego czy dany pododdział /oddział/ działa samodzielnie, czy w składzie wyższego szczebla.

Jeżeli batalion, pułk wykonał marsz jako awangarda wyższego szczebla, jego zadaniem będzie uchwycić dogodną rubież terenową i utrzymać ją do czasu podejścia sił głównych, zabezpieczyć ich rozwinięcie, po czym atakować wspólnie z nimi przeciwnika.

Jeżeli batalion, pułk wykonywał marsz w składzie sił głównych wyższego szczebla, zadaniem jego będzie zniszczenie przeciwnika na głównym kierunku uderzenia, oskrzydlenie jego sił, a następnie okrążenie i zniszczenie.

Batalion, pułk może również działać jako oddział wydzielony dywizji w marszu, lub w pościgu.

W obu wypadkach po nawiązaniu boju spotkaniowego zadaniem jego jest uchwycenie rubieży w celu zabezpieczenia rozwinięcia sił głównych dywizji w celu wykonania manewru i uderzenie wspólnie z nimi na nieprzyjaciela.

Głębokość zadań po nawiązaniu boju spotkaniowego dla batalionu /pułku/, określa się elementami ugrupowania bojowego przeciwnika i rubieżami terenowymi, dogodnymi do dalszego rozwijania działań.

W każdym wypadku głębokość ta może być różna i zależeć będzie od konkretnej sytuacji bojowej np.:

- zadanie /bliższe dla pułku/: zniszczenie ubezpieczeń czołowych /awangardy/ nieprzyjaciela, oraz zabezpieczenie dogodnych warunków do ataku głównych jego sił;
 - zadaniem następnym może być we współdziałaniu z sąsiadami zniszczenie głównych sił przeciwnika i opanowanie określonej rubieży.
- /Zadanie następne stawia się tylko dla pułku, batalion otrzymuje kierunek dalszego natarcia/.

Ponadto pułk otrzymuje zadanie dalszego natarcia i rejon zbiórki po wykonaniu zadania.

3. Ugrupowanie bojowe pododdziałów i oddziałów w boju spotkaniowym.

Przejście batalionu /pułku/ z ugrupowania marszowego w ugrupowanie bojowe w wypadku spotkania się z nieprzyjacielem, winno odbyć się szybko i sprawnie, bez zbędnych przegrupowań.

Ugrupowanie bojowe na rubieży rozwinięcia powinno odpowiadać zamiarowi walki i zapewnić:

- możliwość wykonania manewru w trakcie zawiązania się i trwania boju spotkaniowego;
- zabezpieczenie sił żywych i sprzętu przed działaniem broni jądrowej;
- ześrodkowanie sił i środków na obranym kierunku głównego uderzenia;
- potęgowanie siły uderzenia w toku walki;

- jak najlepsze użycie wojsk odpowiednio do ich właściwości bojowych, współdziałanie rodzajów wojsk w walce oraz dowodzenie wojskami;
- jak najlepsze wykorzystanie terenu;
- możliwość odparcia nieprzyjaciela na skrzydłach i stykach, a szczególnie jego czołgów.

Ugrupowanie bojowe batalionu i pułku w boju spotkaniowym składa się z tych samych elementów, co i w warunkach przełamania doraźnie zorganizowanej obrony nieprzyjaciela.

Batalion /pułk/ może ugrupować się w jeden lub dwa rzuty. Pierwszy rzut batalionu /pułku/ odgrywa decydującą rolę w boju spotkaniowym. Zadaniem jego jest zniszczenie rozwijających się do walki sił żywych i technicznych środków walki nieprzyjaciela, poprzez zdecydowane uderzenie połączone z manewrem na skrzydła i tyły rozwijającego się do walki nieprzyjaciela.

Odwód ogólny /drugi rzut/ rozwija się w odległości do 1-2 km od czoła walczących pododdziałów pierwszego rzutu na kierunku głównego uderzenia.

W toku rozwijania się boju spotkaniowego, może on wykonywać następujące zadania:

- wydłużenie powodzenia na głównym kierunku uderzenia;
- uderzenie na skrzydła lub tyły ugrupowania bojowego nieprzyjaciela;
- zabezpieczenie skrzydeł i styków pododdziałów pierwszorzutowych;
- niszczenie wspólnie z pododdziałami pierwszego rzutu okrążonych grup nieprzyjaciela;
- umocnienie opanowanych rubieży terenowych.

Pozostałe elementy ugrupowania bojowego batalionu /pułku/ działają według tych samych zasad jak przy przełamaniu doraźnie zorganizowanej obrony nieprzyjaciela.

4. Praca dowódcy i sztabu pododdziału i oddziału w zakresie dowodzenia w boju spotkaniowym.

Dowódca batalionu /pułku/ już w czasie organizacji marszu podejmuje decyzję przeprowadzenia boju spotkaniowego, którą następnie uaktualnia przez cały okres trwania marszu w miarę napływu wiadomości o nieprzyjacielu.

Decyzja dowódcy powinna być prosta i nieskomplikowana oraz szybko wprowadzona w życie przez pododdziały.

W decyzji do przeprowadzenia boju spotkaniowego dowódca batalionu /pułku/ powinien określić:

- zamiar rozegrania boju spotkaniowego, kierunek głównego uderzenia i rubież przypuszczalnego starcia się z nieprzyjacielem;
- ugrupowania bojowego;
- rubież rozwinięcia sił głównych;
- zadania elementów ugrupowania bojowego;
- sposób współdziałania;
- sposób organizacji zabezpieczenia bojowego działań;
- zadania związane z zabezpieczeniem skrzydeł;
- organizacja dowodzenia.

Doprowadzeniem decyzji do wykonawców zajmuje się dowódca i jego sztab, który jednocześnie organizuje pomoc i kontrolę wykonania decyzji.

W pierwszej kolejności powinny być postawione zadania artylerii, moździerzy i czołgom oraz tym pododdziałom piechoty, które rozpoczynają walkę z nieprzyjacielem, w celu uchwycenia inicjatywy.

Z uwagi na ograniczoną ilość czasu wytyczne współdziałania u bojowego zabezpieczenia dowódca batalionu /pułku/ wydaje jednocześnie z zadaniami bojowymi.

Zawiązanie boju spotkaniowego przed osiągnięciem rubieży, która stanowiła cel marszu, nie zwalnia dowódcy od obowiązku wykonywania dalszego marszu po rozstrzygnięciu boju. Dlatego wydając zadanie bojowe pododdziałom dowódca batalionu /pułku/ winien sprecyzować również zadania pododdziałom, jak mają działać dalej po rozstrzygnięciu walki.

5. Prowadzenie boju spotkaniowego.

a/ Walka patrolu i szpicy.

Bój spotkaniowy zaczyna się zazwyczaj od zetknięcia się z nieprzyjacielem - pododdziałów /oddziałów/ rozpoznawczych, oddziału wydzielonego i ubezpieczeń marszowych. Pododdziały rozpoznawcze nie powinny wdawać się w walkę z pododdziałami nieprzyjaciela, lecz dążyć do ujęcia jeńców i wzięcia dokumentów.

Pododdziały rozpoznawcze nie wiążąc się walką z nieprzyjacielem, wykonują w dalszym ciągu swoje zadanie, meldując jednocześnie wszystkie zdobyte wiadomości o nieprzyjacielu.

W wypadku, gdy szperacze nie zdołają zniszczyć czołowych ubezpieczeń nieprzyjaciela, patrol czołowy uderza na nieprzyjaciela celem zniszczenia go. Jeżeli patrol czołowy napotka na przeważające siły przeciwnika, wówczas dąży do uchwycenia dogodnej rubieży terenowej i zabezpiecza rozwinięcie sił głównych szpicy.

Szpica czołowa po podejściu do rubieży na której walczył patrol czołowy atakuje z za jego skrzydła z zadaniem zniszczenia ubezpieczeń marszowych npla, rozpoznania i zapewnienia ciągłości marszu siłom głównym awangardy.

W wypadku, jeżeli na osi marszu batalionu /pułku/, nie działają pododdziały /oddziały/ rozpoznawcze, wówczas patrol czołowy jako pierwszy nawiąże walkę z pododdziałami nieprzyjaciela.

Walkę patrolu wspiera artyleria /moździerz/ szpicy /awangardy/.

Przy zetknięciu się z niewielkimi siłami nieprzyjaciela, szpica /awangarda/ powinna gwałtownie zaatakować go, rozbić czołowe pododdziały ubezpieczające nieprzyjaciela i zmusić go do rozwinięcia swoich sił na niedogodnej dla niego rubieży, jednocześnie dążyć do opanowania rubieży dogodnej dla rozwinięcia się sił głównych, batalionu /pułku/.

Szpica/awangarda/ atakuje nieprzyjaciela bezpośrednio unikając skomplikowanego manewru. Średki przeciwpancerne szybko zajmują stanowiska ogniowe na rubieży wyznaczonej do rozwinięcia szpicy /awangardy/ oraz na skrzydłach, organizując skuteczną obronę przeciwpancerną.

Z chwilą gdy dowódca szpicy /awangardy/ zamelduje o pojawieniu się nieprzyjaciela, dowódca batalionu /pułku/ winien natychmiast ująć się do walczących pododdziałów i kierować ich walką. Na podstawie wyników walki szpicy /awangardy/, dowódca batalionu /pułku/ może powziąć decyzję odnośnie rozwinięcia sił głównych w celu zniszczenia przeciwnika, lub obejścia nimi zagrożonego rejonu w celu dalszego kontynuowania marszu. Batalion /pułk/ działając jako ariergarda powinien powstrzymywać ścigającego npla ogniem z kolejno zajmowanych dogodnych pozycji, napadami z zasadzek, niszczeniem mostów oraz odcinków dróg, dopóki ubezpieczona kolumna nie oderwie się od npla na dostateczną odległość.

Odległość szpicy /ariergardy/ od ogona ubezpieczanej kolumny sił głównych w tym wypadku jest zmienna i zwiększa się przy konieczności rozwiązania walki w celu powstrzymania ścigającego przeciwnika.

b/ Walka sił głównych batalionu /pułku/.

Rozwinięcie i wprowadzenie sił głównych batalionu /pułku/ do walki następuje pod osłoną szpicy /awangardy/, ognia artylerii i moździerzy.

Rubież rozwinięcia, a szczególnie skrzydła rozwijających się sił głównych batalionu powinny być silnie zabezpieczone przed napadem lotnictwa i czołgów nieprzyjaciela.

W zależności od istniejących warunków siły główne batalionu /pułku/ mogą być wprowadzone do walki:

a/ stopniowo w miarę podchodzenia do rubieży starcia wówczas gdy szpica /awangarda/ uzyska powodzenie;

b/ całością sił, w wypadku gdy nieprzyjaciel rozwinął się wcześniej od szpicy /awangardy/ i zatrzymał jej natarcie.

Wyprzedzwszy nieprzyjaciela w rozwinięciu należy zdecydowanymi działaniami rozbić jego zgrupowanie, na oddzielne części i zniszczyć je częściami.

W tym celu należy siłami głównymi wykonać uderzenie na skrzydła i tyły nieprzyjaciela w celu okrążenia i zniszczenia go.

Osiągnięte powodzenie należy śmiało i stale rozwijać, nie dawać nieprzyjacielowi możliwości zorganizowania obrony i przegrupowania sił i środków na polu walki.

Dowódca i sztab batalionu /pułku/ powinien czuwać nad utrzymaniem ciągłości dowodzenia i współdziałania między nacierającymi pododdziałami piechoty i rodzajami wojsk.

Z chwilą stwierdzenia wycofania się nieprzyjaciela, batalion /pułk/ winien natychmiast całością sił przejść do zdecydowanego pościgu, wychodzić na skrzydła i tyły wycofującego się nieprzyjaciela, okrążyć i zniszczyć go.

Jeżeli w boju spotkaniowym nieprzyjaciół przeciwstawi w walce przeważające siły i dalsze natarcie batalionu /pułku/ zostanie zatrzymane, wówczas batalion /pułk/ całością sił na rozkaz wyższego przełożonego przechodzi do obrony osiągniętej rubieży i osłania rozwinięcie się i wejście do walki sił głównych wyższego szczebla, a po ich wejściu do walki w dalszym ciągu wykonuje postawione mu zadanie.

III. WNIOSKI KOŃCOWE.

1. Konieczność szerszego zastosowania przegrupowań i manewrów we współczesnych działaniach bojowych i wynikająca z tego możliwość zawiązania się boju spotkaniowego, nakłada na wszystkich dowódców i sztaby obowiązek dokładnej znajomości zasad organizacji i prowadzenia marszu oraz boju spotkaniowego. Najbardziej typowym sposobem przegrupowania jest marsz na etatowych środkach transportowych.
2. Użycie broni masowego rażenia przez obie strony walczące, tak jak w innych rodzajach walki możliwe jest zarówno w czasie przemarszu wojsk, jak i w czasie prowadzenia boju spotkaniowego. Dlatego też organizując przemarsz wojsk, należy zwrócić baczną uwagę na organizację opbmar.
3. Batalion, pułk w marszu może działać jako awangarda /oddział boczny/, ariergarda, bądź w siłach głównych wyższego szczebla. Batalion ponadto może działać jako oddział przedni awangardy, oddział tylny ariergardy, w wypadku kiedy ubezpieczenie stanowi pułk działający jako awangarda dywizji.
4. Osiągnięcie celu marszu w dużej mierze zależy od dokładnej organizacji marszu, sprawności technicznej wozów bojowych, poziomu wyszkolenia i doświadczenia załóg oraz materiałowo-technicznego zabezpieczenia.

5. Ugrupowanie marszowe pułku /batalionu/ z zasady składa się z organów rozpoznawczych, oddziałów zabezpieczenia ruchu, ubezpieczeń marszowych, sił głównych i tyłów.
6. Skład poszczególnych rzutów marszowych powinien zapewnić szybkie tempo marszu i rozwinięcie się w ugrupowanie bojowe, dogodne warunki zabezpieczenia bojowego, możliwość dokonywania zmian w ugrupowaniu, sprawne zabezpieczenie techniczne i zaopatrzenie materiałowe oraz sprawne i ciągłe dowodzenie.
7. Bój spotkaniowy jest formą natarcia, który w toku swego rozwoju może przekształcić się w inną formę natarcia lub w inny rodzaj działań bojowych.
8. Bój spotkaniowy cechuje: gwałtowność rozwoju, szybkość zmiany sytuacji, szybki przebieg działań.
Dlatego też w boju spotkaniowym wymaga się od wszystkich dowódców szybkiej orientacji, dużych zdolności, wykazania w toku walki maksimum inicjatywy a od pododdziałów dużej ruchliwości.
9. Szybka i słusznie powzięta decyzja, wprowadzona natychmiast w życie, stanowi ważny czynnik uchwycenia inicjatywy i utrzymania jej do końca walki.
Powodzenie w boju spotkaniowym osiąga ta strona, która wcześniej rozwinię swoją artylerię i moździerz i pod ich osłoną wcześniej wprowadzi do walki swoje siły główne, rozbijając ugrupowanie strony przeciwnej na części, okrążając i niszcząc je.

OPRACOWAŁ:

ST. WYKŁADOWCA TAKTYKI

mjr dypł. B. BRUŻDZIAK

Wydruk. w 300 egz.

Egz. nr 1-150- BPN OSOR

Egz. nr 151-300 - Bibl.Szk.ASG

Wyd. mjr dypł. BRUŻDZIAK

Druk. P.J. dn. 13.02.1965 r.

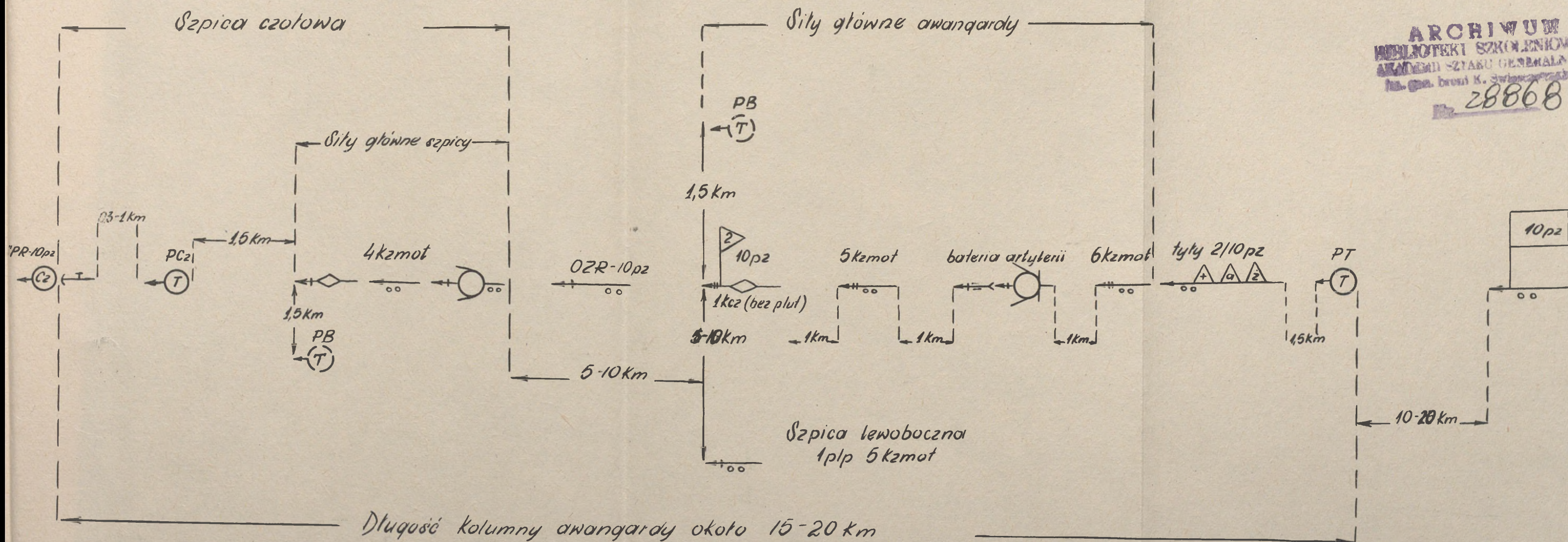
Nr Pf-50/65.

SCHEMAT UGRUPOWANIA MARSZOWEGO 2/10 pz JAKO AWANGARDY 10 pz (Wariant)

Iqz. nr...

Załącznik nr. 1

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOLENIOWE
AKADEMII SZTAKU GENERALNEJ
na. gen. broni K. Józefowski
28868

Saperacze

- 2 żołnierzy na motocyklu
- 1 km od PCz

Patrol czołowy

- 1 drp 1 plp 4 kzmot
- 1 ckm
- 2 saperów
- 1 chemik zwiadowca

Szpicz czołowy

- 4 kzmot 2/10 pz (bez 1 drp 1 plp)
- 1 plcz 1 kcz
- 3 pl moźdz 82 mm
- 2 SPG-9 z plut PPK
- 3 dr 1 pl sap
- 1 dr rozp. skażeń

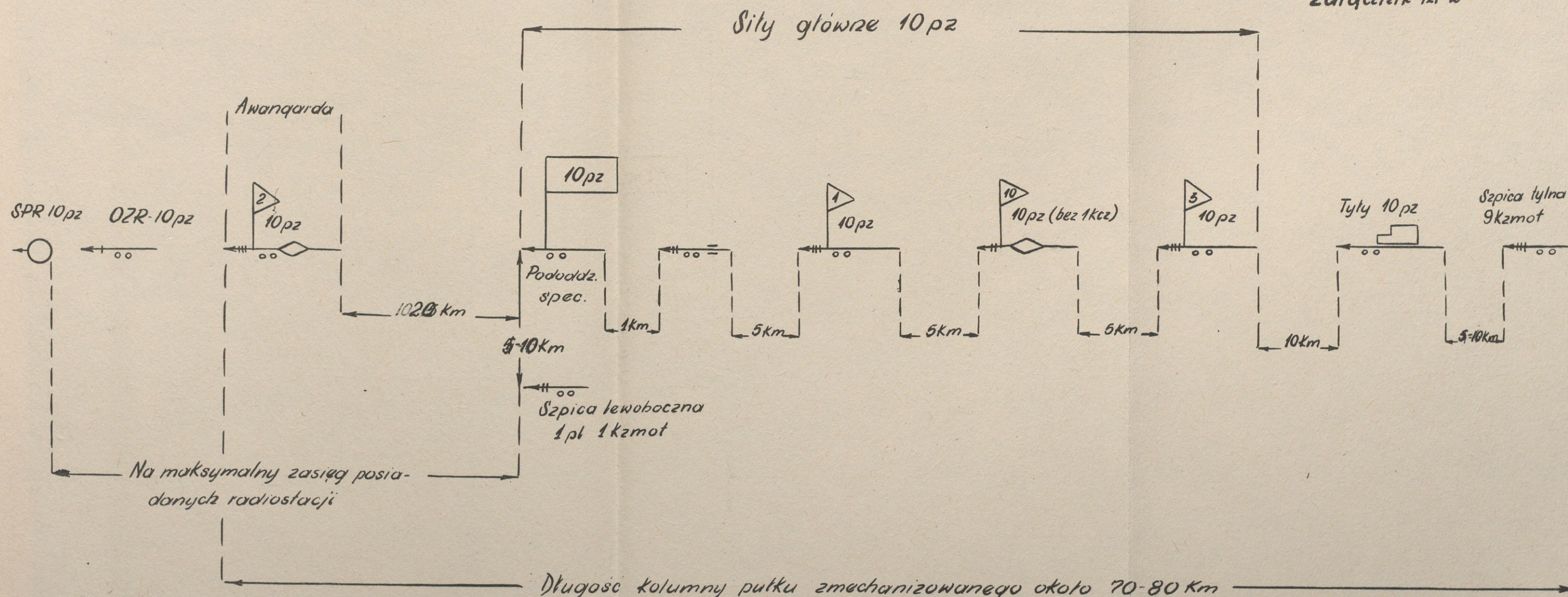
Sily główne awangardy

- Sztab batalionu
- 1 kcz (bez 1 plcz)
- 5 kzmot (bez 1 plp i dr ckm)
- bateria artylerii (bez 3 pl moźdz 82 mm i 2 SPG-9)
- 6 kzmot (bez 3 drp 3 plp)
- 1 pl sap (bez 3 dr sap)

Uwaga: Odległość między wozami przyjęto 30-50 m

UGRUPOWANIE MARSZOWE PUŁKU ZMECHANIZOWANEGO MASZERUJĄCEGO PO JEDNEJ MARSZRUCIE (Wariant)

Eqz. nr...
Załącznik nr 2

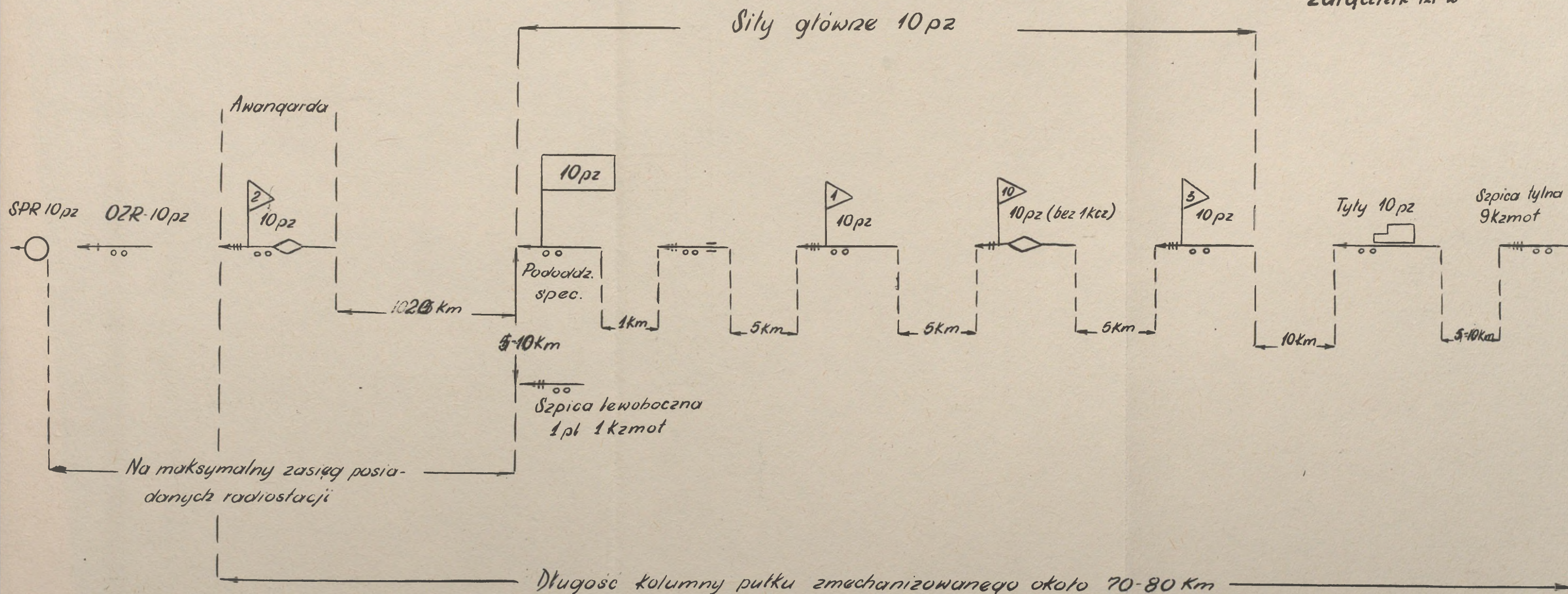

Uwaga: W miarę potrzeby wysyła się ubezpieczenia boczne na odległość:

- patrole w sile wzmocnionej drużyny około 1,5 km;
- szpice w sile plutonu (kompanii) około 5-10 km.

UGRUPOWANIE MARSZOWE PUŁKU ZMECHANIZOWANEGO MASZERUJĄCEGO PO JEDNEJ MARSZRUCIE (Wariant)

Eqz. nr...
Załącznik nr 2

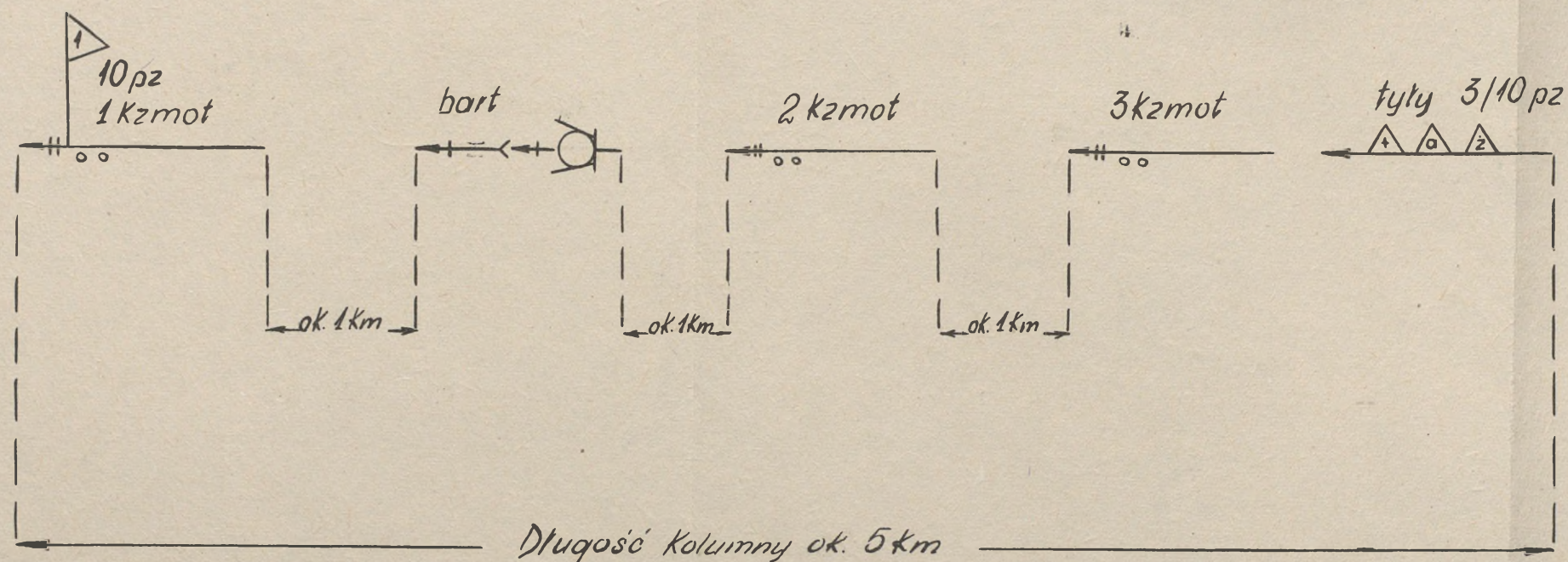

Uwaga: W miarę potrzeby wysyła się ubezpieczenia boczne na odległość:

- patrole w sile wzmocnionej drużyny około 1,5 km;
- szpice w sile plutonu (kompanii) około 5-10 km.

UGRUPOWANIE *bpz*mot MASZERUJĄCEGO W SIŁACH GŁÓWNYCH PUŁKU (Wariant)

Fig. nr...
Załącznik 3

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOLENIOWEJ
AKADEMII SZTABU GŁÓWNEGO
Jed. gen. broni K. Sił Zbrojnych
28868

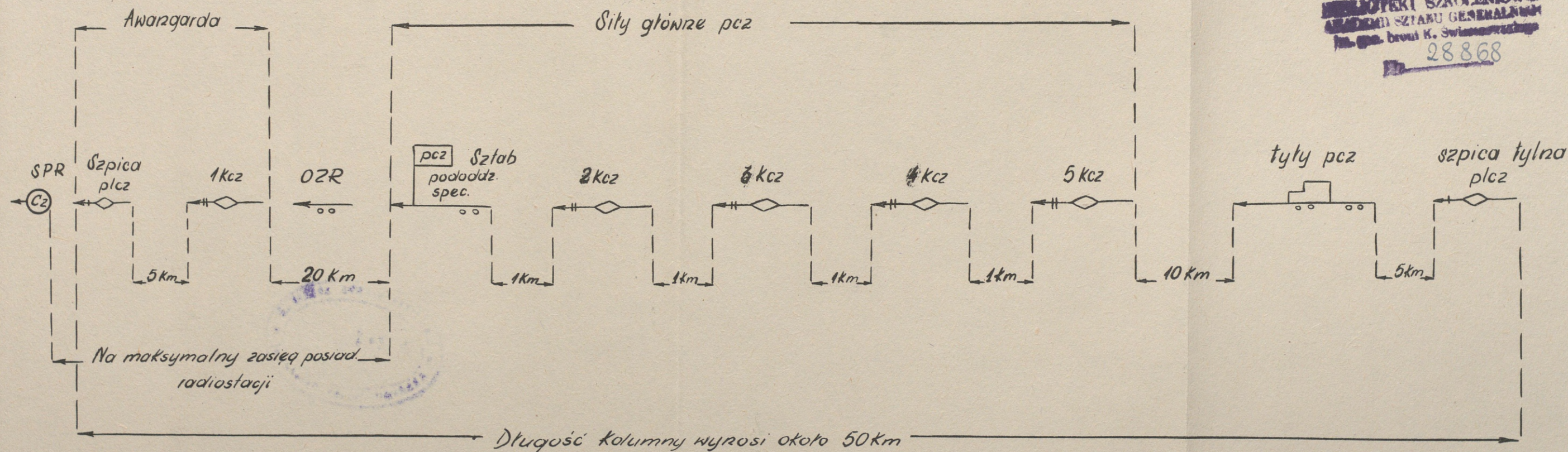
Średnie normy marszu

Wyszcze- gólnienie	Po drogach <i>bitych</i>			Po drogach gruntowych			Uwagi
	w dzień	w nocy	Zasięg w km w ciągu dobry	w dzień	w nocy	Zasięg w km w ciągu dobry	
Wojska zmotoryzowane czołgi i artyleria	20-30 km/godz.	15-20 km/godz.	200-250	15-20 km/godz.	10-15 km/godz.	150-200	
pieszo	4-5 km/godz.	4-5 km/godz.	25-30	4 km/godz.	4 km/godz.	25	Marsz forsowny do 45 km w ciągu doby
Na nartach	5 i więcej km/godz.	5 km/godz.	35-40				
Na samochodach	30-40 km/godz.	25-30 km/godz.	200-250				

UGRUPOWANIE MARSZOWE PULKU CZOLGÓW MASZERUJĄCEGO PO JEDNEJ MARSZRUCIE (Wariant)

POUFNE
egz. nr...
Załącznik nr 4

ARCHIWUM
BIBLIOTEKI SZKOLENIOWEJ
ARMII SZTABU GŁÓWNEGO
Jm. gen. broni K. Świerczkowski
28868

Uwaga: W miarę potrzeby wysyła się ubezpieczenie boczne na odległość

- patrol w sile wzmocnionej załogi = 1,5 km
- Szpicę w sile pfcz (kcz) = 5-10 km

